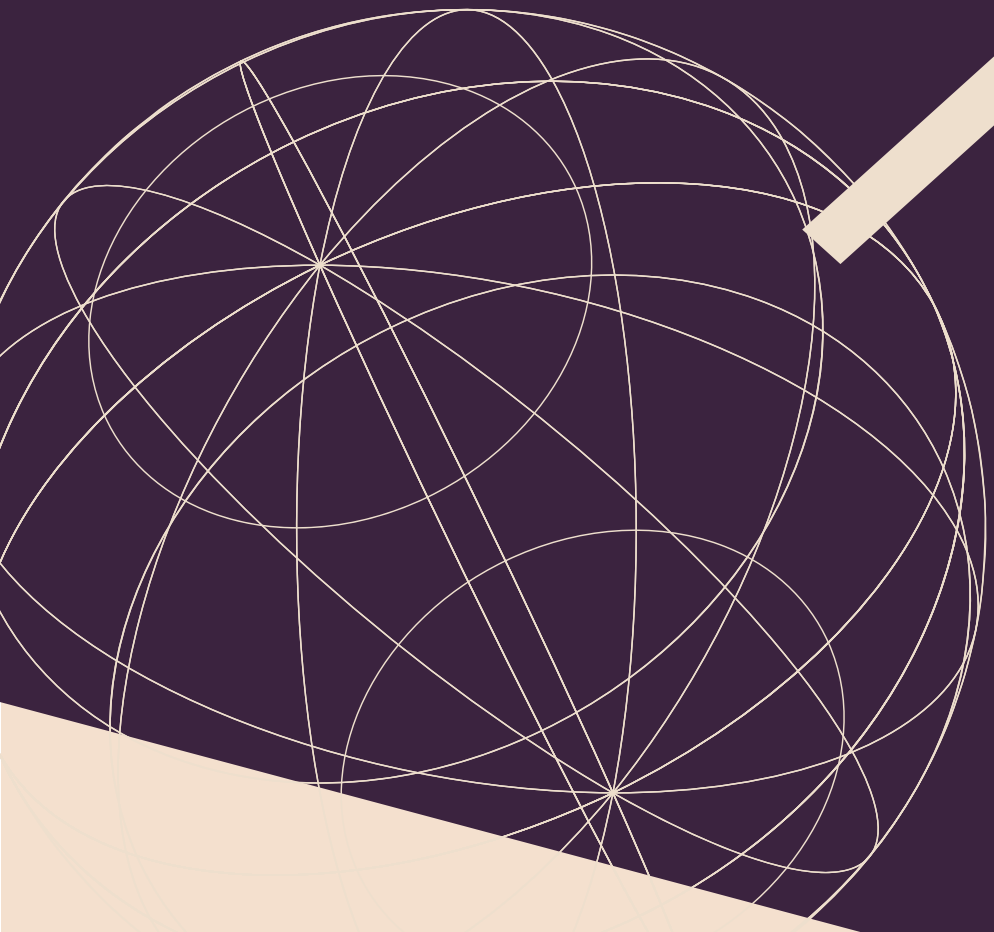
Recognize
Resist
Rise up

A tűrés határai - Parlamenti képviselőnők tapasztalatai a nemi alapú politikai erőszakról

WP3: Országjelentés / Magyarország

Szerzők:
Keveházi Kata
Szél Bernadett PhD,
Zorigt Burtejin PhD

Co-funded by
the European Union

A megfogalmazott vélemények és álláspontok kizárólag a szerzők véleményét tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Bizottság álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az Európai Bizottság nem tehető felelőssé értük.

JOL-LET
Foundation

A tűrés határai - Parlamenti képviselőnők tapasztalatai a nemi alapú politikai erőszakról

WP3: Országjelentés / Magyarország

Szerzők:
Keveházi Kata
Szél Bernadett PhD,
Zorigt Burtejin PhD

JOL-LET
Foundation

Co-funded by
the European Union

A megfogalmazott vélemények és álláspontok kizárólag a szerzők véleményét tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Bizottság álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az Európai Bizottság nem tehető felelőssé értük.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló 1

1. Bevezetés: A kutatás kontextusa 2
1. 1. A WP3 célja a 3R projektben 2
1. 2. A nemi alapú politikai erőszak fogalma és relevanciája a magyar közéletben 2

2. A magyar politikai és intézményi környezet áttekintése 3
2. 1. Rövid bevezetés a magyar parlamenti rendszerbe 3
2. 2. A nők politikai képviselete Magyarországon 3
2. 3. A nemi alapú politikai erőszak jellemzői Magyarországon 6

3. Kutatási design és módszertan 8
3. 1. Kutatási kérdések 8
3. 2. Adatgyűjtés 9
3. 2. 1. Félig strukturált kvalitatív interjú 10
3. 2. 2. Online kérdőív 10
3. 2. 3. Dokumentum-elemzés és közösségi média elemzés 11
3. 3. Adatfeldolgozás 11
3. 4. Etikai elvek és adatvédelem 11

4. Kutatási eredmények 13
4. 1. Tematikus elemzés: mintázatok, típusok és mechanizmusok 13
4. 1. 1. Az erőszak strukturális jelenléte: normalizáció mint rendszerszintű működésmód 13
4. 1. 2. Perszonalizáció (személyre irányultság) és depolitizáció (oldalfüggetlenség) mint delegitimációs mechanizmus 14
4. 1. 3. Az erőszak halmozott és több térben zajló jellege 15
4. 1. 4. Strukturális és intézményi beágyazottság 16
4. 1. 5. Elkövetői konfigurációk és az erőszak szervezettsége 18
4. 1. 6. A mechanizmusok kumulatív és önfenntartó jellege 20
4. 1. 7. A hozzáférés korlátozottsága, mint strukturális mechanizmus 21
4. 2. A nemi alapú politikai erőszak formái 21
4. 2. 1. Fizikai erőszak (alacsony gyakoriság, magas szimbolikus hatás) 22
4. 2. 2. Pszichológiai és információs erőszak (legmagasabb gyakoriság) 22
4. 2. 3. Kibererőszak (magas intenzitás, magas skálázhatóság) 23
4. 2. 4. Szimbolikus és szemiotikai erőszak (rejtett, de strukturális hatás) 23
4. 2. 5. Strukturális, intézményi és gazdasági erőszak (mélystruktúra) 23
4. 2. 6. Megelőző erőszak (preventív kizárás) 24
4. 2. 7. A kategóriák közötti kapcsolatok és konfigurációk 24
4. 2. 8. Összegzés 25
4. 3. Reziliencia és megküzdési stratégiák elemzése 25
4. 3. 1. Elkerülés és visszahúzódás mint védekező stratégia 25
4. 3. 2. Technikai és operatív megküzdés 26
4. 3. 3. Normalizáció és kognitív átkeretezés 26
4. 3. 4. Közösségi és intézményi támogatás 26
4. 3. 5. Önkorlátozás, mint közvetett következmény 26
4. 3. 6. Kilépési dinamikák és lemorzsolódás 27
4. 3. 7. Egyéni megküzdés és annak korlátai a strukturális erőszakban 27

4. 4. Kérdőív-elemzés 27
4. 5. Dokumentumelemzés és közösségi média-elemzés 28
4. 6. Intézményi hiányosságok és értelmezési korlátok 29

5. Kapcsolódás a komparatív elemzéshez 30
5. 1. Komparatív keret 30
5. 2. Nemzeti sajátosságok 30
5. 2. 1. Rendszerszintű médiakoncentráció és az erőszak infrastruktúrája 31
5. 2. 2. Az intézményi védelmi keret hiánya és a kettős mérce 31
5. 2. 3. A reprezentáció mélységi hiánya 31
5. 2. 4. A politikai polarizáció és a nemi alapú erőszak összefonódása 32

6. Kommunikáció és terjesztés 32

7. Következtetések és ajánlások 33

Ajánlások 34

Vezetői összefoglaló

A jelen országjelentés a Recognise, Resist, Rise Up elnevezésű projekt WP3 munkacsomagjának keretében készült, és a nemi alapú politikai erőszak működését vizsgálja Magyarországon a 2022–2026-os parlamenti ciklusban. Az empirikus kutatás a Magyar Országgyűlés 31 női képviselőjére fókuszált; az elemzés 11 félig strukturált mélyinterjúra, egy online kérdőívre, valamint dokumentum- és közösségi média-elemzésre épül.

A kutatás egyértelműen jelzi: a nemi alapú politikai erőszak nem elszigetelt jelenség, hanem strukturált és újratermelődő működésmód. Hat, egymást erősítő mechanizmus rajzolódik ki: az erőszak normalizálódása; a perszonalizáció és depolitizáció delegitimáló hatása; a több térben, halmozottan zajló működés; a strukturális és intézményi beágyazottság; az elkövetői mintázatok szervezettsége; valamint a rendszer önfenntartó jellege. Ezek nem különálló elemek, hanem egymást erősítő konfigurációk, amelyek párthovatartozástól függetlenül jelen vannak — miközben megjelenési formáik és intézményi kezelésük a politikai oldalak között eltér.

A jelenség egy olyan politikai környezetben értelmezhető, amelyet a hatalom koncentrációjára épülő illiberális kormányzás alakít. Ebben a közegben a „gender" tematika következetesen az ellenségkép-alkotás eszközeként jelenik meg. Ez a diskurzív keret egy hipermaszkulin politikai logikát erősít, amely a rendet, a kontrollt és a hierarchiát helyezi előtérbe — és ezzel párhuzamosan a női politikai szereplőket könnyen eltérésként vagy fenyegetésként konstruálja. Ennek következtében a nemi alapú politikai erőszak nem pusztán egyéni támadások sorozata. Olyan normatív környezetben működik, amely aktívan hozzájárul a női politikai szereplők delegitimálásához, és az erőszakot a politikai működés implicit részévé teszi. Az erőszak így nem kivétel, hanem mintázat.

A kutatás négy, európai összehasonlításban is kiemelkedő magyar sajátosságot azonosít: a rendszerszintű médiakoncentrációt mint az erőszak működési infrastruktúráját; az intézményi védelem hiányát és a kettős mérce fennállását (különösen az Isztambuli Egyezmény ratifikációjának elmaradása kapcsán); a politikai reprezentáció súlyos hiányát (15,6% az uniós 33,6%-os átlaggal szemben); valamint a politikai polarizáció és a nemi alapú politikai erőszak szoros összefonódását.

A dokumentum- és közösségimédia-elemzés tovább erősíti a képet: a „token nő" jelensége és a patriarchális alku struktúrái meghatározóak a magyar politikai térben. A kormánypárti női képviselők szisztematikus hallgatása nem az erőszak hiányát jelzi, hanem azt, hogy a politikai lojalitás és a nyilvános megszólalás gyakran kizárják egymást.

Összességében a kutatás arra mutat rá, hogy a nemi alapú politikai erőszak Magyarországon nem csupán a politikai polarizáció melléktermék, hanem a politikai rendszer működésébe beágyazott jelenség, amely aktívan alakítja a nők közéleti részvételének határait.

A helyzet javítására az alábbi ajánlások merültek fel: független, pártsemleges panaszkezelési mechanizmus létrehozása az Országgyűlésben; a meglévő jogi és intézményi védelem felülvizsgálata és szükség szerinti megerősítése; az Isztambuli Egyezmény ratifikálása; célzott képzések a felismerés, dokumentálás és reziliencia erősítésére; valamint a jelenség pártok feletti, közös tematizálásának intézményi feltételeinek megteremtése.

1. Bevezetés: A kutatás kontextusa

1.1. A WP3 célja a 3R projektben

A 3R — Ismerd fel, Állj ellen, Állj ki! — projekt célja a nemi alapú politikai erőszak felismerésének, kezelésének és megelőzésének erősítése az Európai Unióban. A projekt CERV-finanszírozással, több tagállam részvételével zajlik, és egységes módszertani keretben vizsgálja a jelenséget nemzeti szinten, majd komparatív összehasonlításban értelmezi az eredményeket.

A WP3 munkacsomagban a cél a nemi alapú politikai erőszak empirikus feltárása a tagállami parlamentek női tagjai körében. A magyarországi helyzet az EU-n belül kiemelt relevanciával bír: a nők parlamenti aránya az egyik legalacsonyabb a tagállamok között, a jogvédelmi keret hiányos, és a politikai környezet különösen összetett feltételeket teremt a kutatás számára és a jelenség értelmezéséhez egyaránt.

A jelen elemző országjelentés kvalitatív kutatáson alapul és közvetlen eredménye a projekt tevékenységeinek.

1.2. A nemi alapú politikai erőszak fogalma és relevanciája a magyar közéletben

A nemi alapú politikai erőszak (Violence Against Women in Politics — VAWP) fogalma azokat a cselekvéseket és struktúrákat foglalja magában, amelyek a nők politikai részvételét nemük miatt korlátozzák, büntetik vagy lehetetlenítik el. Ez a fogalom a fizikai erőszaktól az online zaklatáson és pszichológiai nyomáson át a strukturális kizárás intézményes formájáig terjed, és magában foglalja mind az egyéni incidenseket, mind a szisztematikus mintázatokat.

A fogalom magyarországi relevanciáját több tényező együttese adja. Egyrészt a nők politikai alulreprezentáltsága — amely a rendszerváltás óta tartósan 10–15% körül stagnál — önmagában jelzi, hogy a belépési és maradási korlátok rendszerszinten működnek. Másrészt a politikai diskurzus általános brutalitása, a médiarendszer torzulásai, és a jogvédelmi keret hiányosságai olyan környezetet alkotnak, amelyben a nemi alapú erőszak normalizálódhat és láthatatlanná válhat. Harmadrészt a kutatáshoz való hozzáférés nehézségei maguk is tükrözik a jelenség strukturális beágyazottságát: azok, akiket leginkább érint, a legkevésbé tudnak vagy mernek nyilvánosan megszólalni.

A nemzetközi és hazai szakirodalom rámutat arra, hogy a nemi alapú politikai erőszak nem kizárólag egyéni támadások sorozataként értelmezhető, hanem olyan politikai és diskurzív környezetbe ágyazódik, amely aktívan formálja a támadások jelentését és legitimációját. Az „anti-gender" diskurzusok az illiberális politikai rendszerekben központi mobilizációs eszközként működnek[1]: a „gender" ebben a keretben „szimbolikus ragasztóként" kapcsolja össze a különböző társadalmi félelmeket és gyűlöletkeltő politikai narratívákat, miközben legitimálja az egyenlőségi normák visszaszorítását.

A jelen kutatás ezt az összefüggésrendszert vizsgálja a magyar politikai kontextusban, különös tekintettel arra, hogy a feltárt erőszakformák és mechanizmusok miként ágyazódnak be a politikai működés strukturális és diskurzív feltételeibe.

---

1 Andrea Pető, Eszter Kováts. Anti-Gender Movements in Hungary. A Discourse without a movement?. AntiGender Campaign in Europe. Eds. Roman Kuhar, David Paternotte., pp.117-131, 2017. <hal-03204911>

2. A magyar politikai és intézményi környezet áttekintése

Ez a fejezet a női politikusok magyarországi tapasztalatainak megértéséhez szükséges kontextuális hátteret biztosítja. Röviden bemutatja a Magyar Országgyűlés felépítését és működését, áttekinti a nők politikai részvételének jelenlegi helyzetét, valamint rávilágít azokra a strukturális és kulturális tényezőkre, amelyek meghatározzák a női országgyűlési képviselők lehetőségeit és a korlátait.

A fejezet továbbá ismerteti a politikai életben aktív nőket érő nemi alapú zaklatás és erőszak különböző formáit, támaszkodva nyilvános adatokra, média-megjelenésekre és korábbi kutatások eredményeire.

2.1. Rövid bevezetés a magyar parlamenti rendszerbe

A Magyar Országgyűlés 199 országgyűlési képviselőből áll. Magyarország vegyes választási rendszert alkalmaz, amely két szintre épül:

- 106 képviselőt egyéni választókerületekben választanak relatív többségi rendszerben.
- 93 képviselő pedig pártlisták vagy nemzetiségi listák alapján arányos rendszerben jut mandátumhoz.

A jelen kutatás a 2022–2026-os parlamenti ciklus összetételére és politikai környezetére fókuszál, amely során a kormányzó Fidesz–KDNP koalíció kétharmados (67,84%-os) többséggel rendelkezett, 135 mandátummal. A fennmaradó 63 mandátumot a következő ellenzéki pártok birtokolták: a Demokratikus Koalíció (DK), a Jobbik – Magyarországért Mozgalom, az LMP – Lehet Más a Politika, a Magyar Szocialista Párt (MSZP), a Momentum Mozgalom, a Párbeszéd, és a Mi Hazánk Mozgalom. A német nemzetiségi képviselő 1 mandátummal rendelkezett.

A 2022–2026-os parlamenti ciklus során összesen kilenc parlamenti frakció alakult a Magyar Országgyűlésben. Ezek közé tartoztak a kormányzó pártok (Fidesz és KDNP), valamint az ellenzéki pártok által létrehozott frakciók (DK, Momentum, MSZP, Párbeszéd, Jobbik, Mi Hazánk, LMP), továbbá a független képviselők és a nemzetiségi képviselő.

A parlamenti frakciók kulcsfontosságú szervezeti egységek az Országgyűlésen belül, mivel nemcsak a felszólalási időt és a bizottsági képviseletet határozzák meg, hanem az állami erőforrásokhoz való hozzáférést és a törvényhozási folyamatokban való befolyást is.

2.2. A nők politikai képviselete Magyarországon

A nők politikai alulreprezentáltsága világszerte ismert jelenség: a nemzeti parlamentek képviselőinek (mindkét kamarát figyelembe véve) mindössze 27,4%-a nő. Ugyanakkor a legtöbb országban a parlamenti női arány folyamatosan növekszik, és egyre több ország választ női miniszterelnököt vagy köztársasági elnököt. Magyarországon ugyan 2022-ben először női köztársasági elnök lépett hivatalba , ez azonban nem járt együtt a női képviselet megerősödésével. Magyarországon a nők parlamenti képviselete kritikusan alacsony szintű, a rendszerváltás óta eltelt több mint 32 évben nagyjából 10% körül stagnált.

A vizsgálat szempontjából releváns legutóbbi országgyűlési választáson (2022. április) a női arány enyhén emelkedett, 14,1%-ra: a 199 képviselőből 28 volt nő.[2] A női képviselők többsége a Fideszhez tartozott (13 fő). Fontos látni, hogy a kormányban ugyanakkor a ciklus kezdetekor egyetlen női miniszter volt, ciklus közben azonban ő is lemondásra kényszerült, így a kutatás időpontjában egy csak férfiakból álló kormány működött. A többi pártnál a női létszám a következőképpen alakult: a Demokratikus Koalíció (DK) 4 női képviselővel, a Magyar Szocialista Párt (MSZP), ahogy a Momentum, a Jobbik és a Párbeszéd is 2-2 női képviselővel rendelkezett. Az LMP-t, a Mi Hazánkot és a KDNP-t is csupán 1-1 nő képviselte.

A meglévő kutatások több egymással összefüggő tényezőt azonosítanak a nők tartósan alacsony politikai részvétele mögött. Kulturális magyarázatok szerint a hagyományos nemi szerepfelfogás, a feminizmussal szembeni negatív attitűdök, valamint a kommunista-szocialista időszak kvótarendszerének[3] öröksége egyaránt hozzájárultak ahhoz, hogy a társadalmi igény korlátozott maradjon a nők nagyobb arányú politikai képviseletére.[4]

Ezzel párhuzamosan a magyar civil társadalom — különösen a női szervezetek — viszonylag gyenge és széttagolt, korlátozott mozgósítási kapacitással rendelkezik a politikai képviselet kérdésében, és kevésbé képes nyomást gyakorolni a politikai szereplőkre.[5] Ennek következtében nem alakult ki erős és tartós nőmozgalom, amely intézményi változásokat követelne.

Az intézményi és pártszintű tényezők szintén meghatározóak. Bár a választási rendszer önmagában nem magyarázza teljes mértékben a nők alulreprezentáltságát, a politikai pártok kulcsszerepet játszanak a jelöltállítás „kapuőreként".[6] A pártelitek jellemzően a férfi jelölteket részesítik előnyben, különösen az egyéni választókerületekben, míg a nőket gyakran kevésbé kedvező helyekre sorolják a pártlistákon.[7] A jelöltállítás folyamatai ráadásul erősen centralizáltak és zártak, ami tovább szűkíti a nők lehetőségeit.

A kutatások azt is kimutatták, hogy a baloldali pártok általában több nőt jelölnek és juttatnak be a parlamentbe, mint a konzervatív pártok. Magyarországon például a szocialista és liberális pártok rendszerint magasabb arányban állítottak női jelölteket és választottak meg női képviselőket, mint a jobboldali pártok.[8] Ez gyakran összefügg erősebb elköteleződésükkel a nemek közötti egyenlőség tekintetében, és nagyobb nyitottságukkal a nők politikai részvételét támogató intézkedések iránt. Több párt is alkalmaz önkéntes kvótát. Ugyanakkor a pártok eltérő stratégiái ellenére a női képviselet összességében alacsony maradt, ami arra utal, hogy a pártok közti különbségek önmagukban nem elegendők a nők parlamenti részvételi arányok jelentős változásához.

Fontos kiemelni, hogy Magyarországon nincs törvényben rögzített nemi kvóta, és az ilyen irányú korábbi kezdeményezések a politikai akarat hiánya és az elégtelen társadalmi nyomás miatt rendre meghiúsultak.[9] Az önkéntes intézkedések szintén gyengének és hatástalannak bizonyultak, különösen a listás helyezésekre vonatkozó szabályok hiányában. Összességében a korlátozott társadalmi mobilizáció, a pártok szintjén felmerülő akadályok és a kvóták hiánya együttesen magyarázattal szolgálnak a nők tartós alulreprezentáltságára a magyar politikában.

---

2 A Magyar Országgyűlés honlapja, parlament.hu: https://www.parlament.hu

3 A pártállami időkben a nők 25–30%-os parlamenti jelenlétük ellenére a tényleges döntéshozatali testületekből – mint a Politikai Bizottság – szinte teljesen kimaradtak.

4 Ilonszki, Gabriella, and Montgomery Kathleen. 2002. 'Több demokrácia, kevesebb képviselet?' Politikatudományi szemle 11(3): 7–34.

5 Fábián, Katalin. 2007. 'Making an Appearance: The Formation of Women's Groups in Hungary'. Aspasia (1): 103–27.

6 Ilosznki, Gabriella. 2012. 'The Impact of Party System Change on Female Representation and the Mixed Electoral System'. In Women and Legislative Representation. Electoral Systems, Political Parties and Sex Quotas, ed. Manon Tremblay. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

7 Papp, Zsófia. 2017. 'Candidate Features and Candidate Selection Patterns in Hungary, 1994–2010'. International Journal of Sociology 48(1): 76–93.

8 Tóth, Adrienn, and Gabriella Ilonszki. 2015. 'Pártok Vagy Választók? A Női Jelöltek Esélye Az Egyéni Választókerületekben, 1998–2010'. 24(3): 27–50.

9 Várnagy, Réka. 2013. Women's Representation in the Hungarian Parliament. Vienna: Organization for Security and Co-operation in Europe.

A vizsgált parlamenti ciklus során a nemek szerinti összetétel kisebb mértékben változott, mivel egyes képviselők lemondtak vagy távoztak, és helyüket mások – nem feltétlenül azonos nemű képviselők – vették át. A ciklus elejéhez képest a későbbi szakaszban — jelen kutatás idején (2025 december és 2026 március között) — a női képviselők száma 28-ról 31-re nőtt, arányuk pedig 14,1%-ról 15,6%-ra emelkedett, elsősorban a Fideszhez tartozó nők számának növekedése miatt.

Ezzel párhuzamosan néhány ellenzéki pártnál csökkenés volt megfigyelhető: a Jobbiknak ekkor már nem volt női képviselője, míg a Momentum női képviselete is visszaesett. Ezzel szemben a DK, az MSZP és a Párbeszéd esetében a női képviselők száma viszonylag stabil maradt. Emellett több lett a független női képviselő is a parlamentben, mert vagy megszűnt a frakciójuk, vagy kiléptek.

1. táblázat: A Magyar Országgyűlés nemek szerinti összetétele (2026. március)

Párt/Frakció	Nők száma	Férfiak száma	Nők aránya (%)
Fidesz	17	99	14,7%
KDNP	1	18	5,3%
DK	5	10	33,3%
Momentum	1	8	11,1%
Párbeszéd	2	4	33,3%
MSZP	2	8	20%
Mi Hazánk	1	5	16,7%
Független	2	8	20%
Jobbik	0	7	0%
Nemzetiségi képviselő	0	1	0%

2. 3. A nemi alapú politikai erőszak jellemzői Magyarországon

Magyarországon a nemi alapú politikai erőszak — az online zaklatástól és dezinformációs kampányoktól a szimbolikus kizárásig és fenyegetésekig — jelentős visszatartó erőként működik a nők politikai részvétele tekintetében. Amint arra a kiinduló országjelentésben is rámutattunk, a jelenséget egy erősen központosított, autoriter működésű politikai rendszer kontextusában kell értelmezni: a hatalomgyakorlás eszközeként jelenik meg.

A nemi alapú politikai erőszak több szinten és formában nyilvánul meg: **a jogalkotási tétlenségtől és az intézményi vakfoltoktól** kezdve egészen az egyes női politikusok elleni **célzott támadásokig**. A kvalitatív adatok, jogi elemzések és esettanulmányok alapján ezek a mintázatok egy szélesebb elrettentési és szimbolikus dominanciára épülő stratégia részeként értelmezhetők.

Magyarországon a politikai életben részt vevő nők formálisan számos jogi eszközre támaszkodhatnak az erőszakkal szemben, beleértve a fizikai, pszichológiai, szexuális, gazdasági, szimbolikus és online bántalmazás különböző formáit. Ugyanakkor a jogi keretrendszer széttöredezett és inkonzisztens, és a női politikusokat érő erőszak jogi vagy intézményi kategóriaként nem egységes, miáltal korlátozott a hatékony védelem lehetősége.

A hatályos jogszabályok — ideértve az Alaptörvényt, a Büntető Törvénykönyvet, a Polgári Törvénykönyvet, a Munka Törvénykönyvét és az Egyenlő Bánásmódról szóló törvényt — tiltják az olyan visszaéléseket, mint a zaklatás, rágalmazás, fenyegetés vagy diszkrimináció. Ezek a rendelkezések azonban nem igazodnak a politikai élet sajátos körülményeihez, ahol a női szereplők fokozott nyilvánosságnak, hatalmi egyenlőtlenségeknek és rendszerszintű célkeresztbe állításnak vannak kitéve.

További probléma, hogy közszereplőként a női politikusoknak többet kell „elviselni". A kritikával szembeni magasabb tűrési küszöb[10] olyan követelmény, ami gyakran visszatartja őket attól, hogy jogi lépéseket tegyenek még akár nemi alapú verbális bántalmazás vagy zaklatás esetén is.

A nemi alapú politikai erőszak különböző formái Magyarországon nemcsak fennállnak, hanem folyamatosan újratermelődnek, amint azt a kiinduló országjelentésben is egyértelműen megmutattuk:

- **Közvetlen erőszak (fizikai és szexuális agresszió)**, beleértve a verbális szexuális zaklatást és a szexista megalázást politikai terekben. Bár a fizikai erőszak ritka, a kiinduló országjelentés számos olyan esetet dokumentál, amely jelzi, hogy a női politikusokat rendszeresen érik megalázó, nemi alapú megjegyzések parlamenti és nyilvános fórumokon.
- **Pszichológiai és információs erőszak**, ideértve a megfélemlítést, a reputáció rombolását és a dezinformációs kampányokat. A kiinduló országjelentés rámutat, hogy a női politikusokat gyakran célozzák nőgyűlölő narratívák, amelyek megbízhatatlannak, inkompetensnek vagy erkölcsileg megkérdőjelezhetőnek állítják be őket, sok esetben összehangolt lejárató kampányok és hamis vádak révén.
- **Kibererőszak**, mely magában foglalja az online zaklatást, a gyűlöletbeszédet, az online fenyegetéseket és a személyes adatok nyilvánosságra hozatalát (doxxing). A legfrissebb kutatásokra építve az országjelentésben hangsúlyoztuk, hogy ezek a támadások gyakran rendszerszintűek, a közösségi médián keresztül felerősítve jelennek meg, és aránytalanul érintik a nőket — különösen a kormánykritikus szereplőket. Ezt az összefüggést a 2024-es európai parlamenti választások online környezetét vizsgáló kutatás is alátámasztja: Magyarország a három vizsgált ország (Franciaország, Németország, Magyarország) közül a legsúlyosabb képet mutatta, a női jelöltek ellen irányuló gyűlöletbeszéd aránya közel háromszorosa volt a férfijelöltekének[11].

---

10 Ez a magasabb tűrési küszöb az Alaptörvény IX. cikkén (szólásszabadság) alapul, amelyet a Polgári Törvénykönyv 2:44. §-a és a Büntető Törvénykönyv vonatkozó rendelkezései (pl. rágalmazás 226–227. §, zaklatás 222. §) erősítenek meg. A joggyakorlat azt feltételezi, hogy a közszereplőknek (beleértve a női politikusokat) szélesebb körű kritikát kell tolerálniuk a közügyek szabad vitatása érdekében.

11 Matlach, P-C., Drath, C., Castillo, A. & Degeling, M. (2025): Crushing Comments: Gendered Harassment During the 2024 EU Parliament Elections on TikTok. Institute for Strategic Dialogue. London: ISD. www.isdglobal.org

— **Szimbolikus és diskurzív erőszak**, amely nemi sztereotípiák és beszédmódok révén delegitimálja a nőket. A női politikusokat gyakran túlérzékenynek, vezetésre alkalmatlannak ábrázolják vagy jelenlétüket megjelenésükre redukálják, ami tovább erősíti marginalizációjukat a politikai diskurzusban.
— **Strukturális és intézményi erőszak**, amely megjelenik a döntéshozatalból való kiszorításban, az egyenlőtlen képviseletben és a hatékony panaszmechanizmusok hiányában. Az országjelentés szerint az informális pártstruktúrák és a férfiak által dominált hálózatok gyakran „kapuőrként" működnek, miközben az intézményeken belüli szexista viselkedés sok esetben következmények nélkül marad.
— **Preventív erőszak**, ideértve azokat a fenyegetéseket, lejáratókampányokat és nyilvános támadásokat, amelyek célja a nők elrettentése a politikai pályára lépéstől vagy annak folytatásától. A kiinduló országjelentés rámutat, hogy különösen azok a nők vannak kitéve ezeknek az eszközöknek, akik — különösen ellenzéki szerepben — megkérdőjelezik a domináns hatalmi struktúrákat.

Ezek a mintázatok — ahogyan a kiinduló országjelentés is dokumentálja — egy olyan tágabb politikai és médiakörnyezetben erősödnek fel, ahol a nemi alapú dezinformáció és zaklatás normalizálódik, és hozzájárul a nők rendszerszintű marginalizációjához a politikai életben.

Bár ezen cselekmények egy része elvileg a hatályos jogi szabályozás alá esik, a jogérvényesítés következetlen és korántsem nevezhető hatékonynak, kiváltképpen nem a politikai élet kontextusában. A nemi szempontokat figyelembe vévő jogalkalmazás elégtelensége, az intézmények vonakodásával, illetve a specifikus védelmi mechanizmusok hiányával kiegészítve azt eredményezi, hogy ezen erőszakcselekmények jelentős többségét illetően a következmények nélkülisége érvényesül. A női politikusok rendszerszintű célba vétele, a hatékony jogvédelem hiánya, valamint a nemi hierarchiák ideológiai beágyazottsága együtt azt mutatják, hogy a jogállamiság eróziója Magyarországon közvetlenül aláássa a demokratikus részvételt és elhallgattatja a kritikus hangokat. Ez a környezet visszatartó hatást gyakorol a nők politikai részvételére.

A női politikusok joggal tarthatnak attól, hogy nyilvános megszólalásaik vagy akár egy a személyes véleményüket, megéléseiket feltáró kutatásban való részvételük következményekkel jár — például reputációs károkat, zaklatást vagy megtorlást vonhat maga után. Ennek következtében a nemi alapú politikai erőszak által érintettek gyakran megfelelő jogi eszközök és hatékony védelem nélkül maradnak.

A téma érzékenységét az is jelzi, hogy bizonyos politikai kontextusokban már a kutatásban való részvétel is korlátozott vagy kockázatos lehet az érintettek számára. Ezek a strukturális és kulturális feltételek nemcsak a vizsgált jelenség komplexitását és sérülékenységét magyarázzák, hanem azt is indokolják, hogy a kutatás megközelítése különös körültekintést igényel. Ebből következően a kutatási kérdések megfogalmazása módszertani, etikai és biztonsági szempontból is meghatározó, amelyet a következő fejezet részletesen tárgyal.

3. Kutatási design és módszertan

A kutatás megvalósítása egy előre kidolgozott implementációs stratégiára épült, amely a célcsoport elérését, a politikai és intézményi kockázatok kezelését, valamint az anonimitás és etikai megfelelés biztosítását szolgálta. Az implementációs stratégia különös figyelmet fordított a női politikusok megszólításának a sajátos magyar politikai környezetből adódó kihívásaira.

A kutatás során kvalitatív módszereket alkalmaztunk. Elengedhetetlennek tartottuk, hogy a női politikusok nemi alapú politikai fenyegetésekkel és erőszakkal kapcsolatos tapasztalatait és percepcióit így tárjuk fel, hiszen a számadatok önmagukban nem képesek teljes mértékben megragadni ezeket a jelenségeket. Az érintettek élményeinek és értelmezéseinek megismerése betekintést nyújt az ilyen támadások mechanizmusaiba és hatásaiba, kiegészítve a nők politikai képviseletével és biztonságával foglalkozó szakirodalmat.

Ennek érdekében a félig strukturált mélyinterjút részesítettük előnyben, amely lehetővé teszi, hogy a résztvevők viszonylag szabadon és rugalmasan osszák meg tapasztalataikat, miközben a beszélgetés kulcstémák köré szerveződik. A félig strukturált interjú különösen alkalmas érzékeny kérdések vizsgálatára, mivel a válaszadók maguk dönthetik el, mennyit osztanak meg, a kutatók pedig árnyalt nézőpontokat tudnak feltérképezni. Módszertanilag lehetővé teszi az egyéni tapasztalatok sokféleségének és az interjúk között azonosítható közös mintázatoknak az egyidejű vizsgálatát. Az interjúkat online kérdőívekkel egészítettük ki azon résztvevők esetében, akik személyesen nem voltak elérhetők.

Számoltunk azzal is, hogy egyes politikusok félelemből vagy a pártfegyelem miatt nem vesznek részt a kutatásban – a Fidesz tagjai például közismerten korlátozottak nyilvános megszólalásaikban. Az ő nézőpontjuk bevonása érdekében kvalitatív dokumentum-elemzést végeztünk nyilvánosan elérhető forrásokra – újságcikkekre, interjúkra és konferencia-anyagokra – támaszkodva.

A félig strukturált interjúk, a kérdőíves válaszok és a dokumentumelemzés együttes alkalmazása lehetővé tette az eredmények keresztellenőrzését, valamint olyan sokrétű perspektívák beépítését, amelyek egyébként figyelmen kívül maradhattak volna.

3.1. Kutatási kérdések

A tanulmány célja, hogy feltárja a magyar Országgyűlés női tagjainak a politikai életben tapasztalt erőszakkal és zaklatással kapcsolatos tapasztalatait. Miközben a nemzetközi szakirodalom egyre alaposabban dokumentálja a nemi alapú politikai erőszak elterjedtségét, kevesebbet tudunk arról, hogyan jelennek meg ezek a dinamikák a magyar politikai kontextusban, és hogyan élik meg, illetve értelmezik ezeket a tapasztalatokat maguk az érintett politikusnők.

A kutatás ezért a nők ellen irányuló politikai erőszak formáinak, forrásainak és következményeinek azonosítására összpontosít, valamint azokra az intézményi és kulturális mechanizmusokra, amelyek ezeket a tapasztalatokat alakítják. Kiemelt figyelmet fordítunk a pszichológiai, online, szexuális, gazdasági és fizikai erőszak formáira, valamint arra, hogyan reagálnak, és hogyan küzdenek meg ezekkel a helyzetekkel a politikusnők.

E célkitűzések alapján a tanulmány az alábbi kutatási kérdéseket vizsgálja:

1. Milyen formájú nemi alapú politikai erőszakot tapasztalnak a magyar Országgyűlés női tagjai?
2. Melyek a támadások leggyakoribb forrásai és színterei (pl. politikai ellenfelek, média, közösségi média felhasználói, szavazók)?
3. Hogyan értelmezik és kezelik a politikusnők ezeket a tapasztalatokat, és milyen hatással vannak azok politikai magatartásukra és nyilvános részvételükre?
4. Milyen intézményi mechanizmusok vagy szakpolitikai intézkedések segíthetnének a nők elleni politikai erőszak kezelésében Magyarországon?

3.2. Adatgyűjtés

A kutatás alapsokaságát a magyar Országgyűlés jelenlegi, 2022–2026-os ciklusának 31 női képviselője alkotta, valamennyi parlamenti frakció képviseletében. Ezt a csoportot azért választottuk, hogy pártokon átívelő, sokszínű nézőpontokat tudjunk megragadni, és betekintést nyerjünk a magyar politikai életben megjelenő nemi dimenziókba. A vizsgálat célja a női politikusokat érő támadások és a nemi alapú politikai erőszak természetének feltérképezése és megértése volt, az összes jelentős politikai frakció perspektívájának figyelembevételével.

A lehetséges résztvevők azonosításához a parlament.hu hivatalos parlamenti adatbázisának nyilvánosan elérhető adatai alapján összeállítottunk egy listát a női képviselőkről. Az elit interjúalanyokhoz való hozzáférést lépcsőzetes stratégiával közelítettük meg. Először, a potenciális interjúalanyok megkeresését 2025 végén kezdtük meg emailes formában. A képviselők parlament.hu honlapon elérhető nyilvános email-címeire küldtünk megkereső levelet, amelyben röviden ismertettük a kutatás témáját és céljait, tájékoztattuk őket a kutatás biztonságos adatkezelési feltételeiről, és felkértük őket személyes vagy online interjúra, saját preferenciájuk szerint. További lépésként frakcióvezetőiken keresztül is közzétettük meghívónkat.

Amikor a válaszadási arány alacsony maradt, személyes és politikai kapcsolati hálónkra is támaszkodtunk: megkértük szakmai és politikai körökben lévő közvetlen kapcsolatainkat, hogy ajánljanak be minket más potenciális interjúalanyoknál. Közvetítőinkről vélelmeztük (kutatók, az ELTE és a Corvinus Egyetem oktatói, keresztpárti kapcsolatokkal rendelkező nőjogi szakértők, valamint pártoktól független, semleges mediátorok), hogy már rendelkeztek szakmai vagy személyes kapcsolattal a képviselőkkel. Ez a megközelítés lényegében hólabda-mintavételi technikát valósított meg, és némileg segített szélesebb körű résztvevői bázist elérni. Ahol a közvetítés nem vezetett eredményre, egyéb email-címeiken, telefonon, vagy közösségi média felületeiken keresztül szólítottuk meg a potenciális résztvevőket, több körben.

Különös figyelmet fordítottunk a megkeresések formájára és időzítésére. Egyfelől biztonsági okokból, a kormányzat által 2025 őszére átütemezett ún. Átláthatósági törvény politikai kockázatai, illetve a Szuverenitásvédelmi Hivatal vizsgálatát elkerülendő szándékosan a politikai szempontból csendesebb decemberi ünnepi időszak előtt és után, a parlamenti szünetben törekedtünk kapcsolatfelvételre, illetve kerültük a parlamenti ülésszakok legintenzívebb szakaszait is. A felkéréseket tehát elsősorban olyan időszakokban küldtük ki, amikor a képviselők várhatóan nagyobb rugalmassággal rendelkeznek, illetve személyes közvetlen megkeresésekkel is éltünk a március eleji Nemzetközi Nőnap körüli időszak eseményein, amikor a nők politikai szerepvállalásával kapcsolatos kérdések fokozott nyilvános figyelmet kapnak. A kutatás többlépcsős megkereséseinek utolsó időszakában közvetlen személyes megszólítással is éltünk a Parlament folyosóin a 2022–2026-os parlamenti ciklus utolsó bizottsági és parlamenti üléseinek napjain. A kutatás lefolytatásának ezen időszaka egybeesett az országos választásokra történő felkészüléssel, a jelöltállítással és egyre élesedő kampánnyal, ami a képviselők elérhetőségét tovább korlátozta.

A 31 - több csatornán keresztül is megszólított - potenciális interjúalany közül összesen 23-an reagáltak megkeresésünkre. Közülük 4-en utasították vissza egyértelműen a részvételt, 12-en beleegyeztek az interjúba, 6-an pedig a választások utáni időszakra javasolták az újbóli kapcsolatfelvételt vagy tettek ígéretet a kutatásban való részvételre.

Az eredetileg igent mondók közül egy személy végül nem vett részt, így összesen 11 interjú készült el. 8 interjút személyesen, 2 interjút online, 1 interjút telefonon bonyolítottunk le. A félig strukturált interjúk megvalósítására 2025 decemberétől 2026 márciusáig zajlottak.

Az interjúk elkészítése után online kérdőívet küldtünk azoknak, akik visszautasították a személyes interjút, vagy egyáltalán nem reagáltak, ennek kitöltése érdekében is email-ben, telefonon és személyesen is megkerestük a képviselőket. Egyetlen pozitív válasz érkezett, és az a résztvevő a kérdőívet is kitöltötte. Az online kérdőíves adatfelvételre 2026 márciusában került sor.

A kutatás egyik fő módszertani korlátját az interjúalanyokhoz való hozzáférés jelentette, illetve az adatgyűjtés során fontos korlátozó tényezőként jelent meg a válaszadási hajlandóság politikai oldalak szerinti aszimmetriája. Míg az ellenzéki képviselők nagyobb arányban vállalták az interjúkban való részvételt, a kormánypárti szereplők részéről a válaszadási hajlandóság jelentősen alacsonyabb volt az ismételt megkeresési kísérletek ellenére. A visszautasítások válaszhiány, halasztás vagy közvetlen elutasítás formájában jelentek

meg, esetenként előzetes beleegyezést követő visszalépéssel. Mindez arra utal, hogy a nemi alapú politikai erőszak politikailag és intézményi szempontból is érzékeny téma, ami a megszólalás lehetőségeit is korlátozza.

3.2.1. Félig strukturált kvalitatív interjú

A félig strukturált interjúk körülbelül 45–60 percig tartottak, és a politikai életben a nők ellen irányuló erőszak formáinak, forrásainak és következményeinek feltárására összpontosítottak. Az interjúvázlat strukturált kérdéseket és nyílt végű kérdésfeltevéseket kombinált, lehetővé téve a résztvevők számára, hogy részletesen kifejtsék személyes tapasztalataikat és percepcióikat, miközben biztosította, hogy a kulcstematikai területek következetesen lefedésre kerüljenek valamennyi interjúban.

Az interjúk elején alapvető háttérinformációkat gyűjtöttünk a résztvevőkről: párthovatartozás, parlamenti tagság időtartama, életkor, legmagasabb iskolai végzettség, családi állapot és gyermekek megléte. Ezeket a változókat az interjúk során tárgyalt tapasztalatok kontextualizálása céljából vettük fel.

Az interjúk érdemi része a politikusnők által tapasztalt erőszak és zaklatás különböző formáit vizsgálta. A résztvevőket pszichológiai erőszakkal kapcsolatos tapasztalataikról kérdeztük, beleértve a szexista vagy lealacsonyító megjegyzéseket, zaklatást, fenyegetéseket és a hagyományos médiában megjelenő negatív ábrázolásokat. Egy külön szakasz az online erőszakra összpontosított, a közösségi médiaplatformokon szerzett tapasztalatokra – megalázó vagy szexualizált tartalmakra, ellenséges kommentekre és fenyegető privát üzenetekre.

A téma érzékenységére tekintettel a szexuális zaklatásra és szexuális erőszakra vonatkozó kérdéseket különös óvatossággal vezettük be, előzetesen egyértelmű figyelmeztetéssel. A résztvevőket arra kértük, gondolják végig, hogy tapasztaltak-e nem kívánt szexuális közeledést, lealacsonyító magatartást vagy egyéb szexuális visszaélést politikai közegben.

Az interjúk az erőszak gazdasági és intézményi formáit is vizsgálták: a pénzügyi források, kampánytámogatás vagy a szükséges munkakörülményekhez való hozzáférés megtagadását, valamint a személyes tulajdonban esetlegesen okozott károkat. Emellett a résztvevőket fizikai erőszakkal kapcsolatos tapasztalataikról is megkérdeztük, beleértve a fizikai agresszióval való fenyegetést vagy annak tényleges megvalósulását.

A tapasztalatok dokumentálásán túl az interjúk a bejelentési magatartást és az intézményi reagálást is vizsgálták: hogy az eseteket jelentették-e hatóságoknak, politikai pártoknak vagy más intézményeknek, és hogy ezeket a helyzeteket hogyan kezelték.

Végül az interjúk egy tágabb reflexív szakaszt is tartalmaztak, amelyben a résztvevőket a női politikusok elleni támadások forrásairól kérdeztük (pl. politikai ellenfelek, média, közösségi média felhasználói vagy szavazók), a nemi alapú politikai erőszak kezelésére szolgáló meglévő intézményi mechanizmusokról Magyarországon, valamint arról, hogy az ilyen tapasztalatok befolyásolják-e politikai magatartásukat – például bizonyos témák kerülését vagy a nyilvános szereplések korlátozását. A résztvevőket arra is felkértük, hogy osszák meg véleményüket a lehetséges szakpolitikai megoldásokról, intézményi reformokról és kulturális változásokról, amelyek javíthatják a nők helyzetét a politikában.

A félig strukturált forma lehetővé tette, hogy az interjúk egyaránt megragadják az egyéni tapasztalatokat és a nemi alapú politikai erőszakkal kapcsolatos tágabb percepciókat, miközben teret hagyott a résztvevőknek arra, hogy általuk fontosnak tartott további témákat vagy gondolatokat is bevezessenek.

3.2.2. Online kérdőív

Az online kérdőív a félig strukturált interjú-útmutatóval azonos tematikus szerkezetet követett, és ugyanazokat a kulcstémákat fedte le: a pszichológiai, online, szexuális, gazdasági és fizikai erőszak politikai életben megjelenő formáival kapcsolatos tapasztalatokat. A kérdőív zárt és nyílt végű kérdéseket egyaránt tartalmazott, hogy strukturált válaszok és szabadabb reflexiók egyaránt rögzíthetők legyenek. A kérdőív célja nem statisztikailag reprezentatív adatbázis létrehozása volt, hanem az interjús eredmények kiegészítése, valamint a részvétel lehetővé tétele azok számára, akik az írásos formátumot részesítik előnyben.

3.2.3. Dokumentum-elemzés és közösségi média elemzés

Az interjúk és az online kérdőív mellett kvalitatív dokumentumelemzést és közösségi média elemzést is végeztünk az elsődleges adatgyűjtés kiegészítéseként. Ez a megközelítés különösen fontosnak bizonyult, mivel nem minden potenciális résztvevő reagált az interjúfelkérésre – a kormányzati oldalhoz kötődő szereplők voltak elsősorban azok, akik nem vállalták a részvételt.

E reprezentációs hiány részleges kezelésére megvizsgáltunk a nyilvánosan elérhető anyagokat, hogy a rendelkezésre álló forrásokat illusztratív esetpéldákként használhassuk. A rövid, áttekintő vizsgálat három platformra terjedt ki: a Facebookra, a YouTube-ra és az X-re (korábban Twitter). A vizsgált tartalmak középpontjában elsősorban a politikusnők bejegyzéseire és nyilvános szereplésére érkező kommentek álltak, amelyek alkalmasak a nemi alapú online erőszak természetének és intenzitásának megragadására, célja az interjúkutatás során feltárt mintázatok illusztrálása és megerősítése – különös tekintettel arra, hogy a képviselőnőket érintő általuk generált tartalmak hogyan illeszkednek a kutatás által azonosított tágabb dinamikákba.

3.3. Adatfeldolgozás

A kutatás során készült 11 félig strukturált interjú feldolgozásának első lépéseként az anyagokat egységes szerkezetben rögzítettük és elemzésre alkalmas formába rendeztük. Az interjúk egy része hangfelvétel alapján, más része részletes kutatói jegyzetekből került feldolgozásra, a résztvevők biztonságának és komfortérzetének figyelembevételével. A releváns jelentésegységeket kiemeltük, és a nemzetközi kutatócsapat által használt egységes kódolási táblába rendeztük. A táblázat tartalmazza a háttérváltozókat, az erőszakformák előfordulását, rövid leírását, idézeteket, valamint az intézményi reakciókra és megküzdési mintázatokra vonatkozó információkat, így biztosítva a narratív gazdagság és az összehasonlíthatóság együttes megőrzését.

Az anonimizálás a feldolgozás korai szakaszában megtörtént: a résztvevőket kizárólag azonosító kódokkal (ID1–ID11) jelöljük. Eltávolítottunk vagy általánosítottunk minden közvetlen és közvetett azonosítót, különös tekintettel nevekre, tisztségekre, helyszínekre és kontextuális utalásokra. Tekintettel a magyar parlamenti mezőny kis méretére és a női képviselők alacsony számára, az anonimitás elsődlegességet élvezett a háttérváltozók részletes közlésével szemben. Az idézeteket szükség esetén minimálisan szerkesztettük az azonosíthatóság csökkentése érdekében.

Az így előállított, anonimizált és strukturált interjúanyag szolgált a további kódolás és elemzés alapjául, biztosítva az etikai megfelelést és a kutatás megbízhatóságát. Az interjúk kódolási módja ötvözte az előre meghatározott kategóriákat és az adatokból kirajzolódó mintázatokat, az erőszakformák és működésük feltárása érdekében. A kódolás első szintje a háttérváltozókra (pl. életkor, parlamenti tapasztalat) épült, a második szinten az erőszakformák jelenlétét rögzítettük, binárisan jelölve azok gyakoriságát és együttjárását. A harmadik szinten rövid esetleírásokat és idézeteket kapcsoltunk a kódokhoz, megőrizve a jelentésárnyalatokat, míg a negyedik szint az intézményi reakciókra és viselkedési következményekre fókuszált. A többszintű kódolás lehetővé tette a mintázatok és mechanizmusok összehasonlítható elemzését.

3.4. Etikai elvek és adatvédelem

A résztvevők bizalmas kezelésének és biztonságának garantálása érdekében a kutatási folyamat egésze során több intézkedést vezettünk be. Az interjúkat – a résztvevők preferenciájától függően – biztonságos, semleges helyszíneken vagy online formában bonyolítottuk le. Törekedtünk arra, hogy elkerüljük a politikai pártokhoz vagy civil szervezetekhez köthető helyszíneket, megőrizve ezzel a semlegességet, és biztosítva, hogy a résztvevők kényelmesen oszthassák meg tapasztalataikat. Az online interjúkhoz titkosított kommunikációs platformot, a Zoomot alkalmaztuk.

A résztvevők számára lehetőséget biztosítottunk arra, hogy anonim regisztrációs űrlapon keresztül csatlakozzanak a kutatáshoz, amelyet Google Forms anonim módban tettünk elérhetővé, IP-cím rögzítése

nélkül. Számos esetben – ahol erre lehetőség volt – hangfelvétel helyett részletes jegyzetelést alkalmaztunk, minimalizálva ezzel az érzékeny személyes adatok gyűjtését. Technikai problémák esetére tartalékkommunikációs terveket is kidolgoztunk a rugalmasság és a biztonság fenntartása érdekében.

Az interjúk érzékeny témájú kutatásokhoz kidolgozott szigorú etikai protokoll szerint zajlottak. A résztvevőket tájékoztattuk arról, hogy hozzájárulásuk teljes körűen anonim marad, az interjút bármikor, indoklás nélkül megszakíthatják vagy visszavonhatják, és hogy a nemi alapú politikai erőszakhoz kapcsolódó különösen érzékeny élmények tárgyalásakor fokozott körültekintéssel járunk el.

A jogi védelem tekintetében a kutatás maradéktalanul megfelel a GDPR előírásainak: elkészítettük a szükséges dokumentációt, köztük egy részletes adatvédelmi nyilatkozatot. Az adatfeldolgozási szakaszban minden információt kódolt formában tároltunk, a kódolt adatokhoz való hozzáférést kizárólag a kutatócsoport tagjaira korlátoztuk, biztonságos digitális platformokon keresztül. Az elemzés és a jelentéskészítés összesített eredményekre támaszkodott, a végső anyagokban egyetlen résztvevőre vonatkozó azonosítható információ sem szerepel. Ezek az intézkedések együttesen garantálják a résztvevők anonimitását, védik az érzékeny információkat, és biztonságos környezetet teremtenek a nemi alapú politikai erőszakkal kapcsolatos tapasztalatok megosztásához.

4. Kutatási eredmények

4.1. Tematikus elemzés: mintázatok, típusok és mechanizmusok

Az interjúk elemzése több előzetes várakozásunkat megerősítette. A válaszadók beszámolói alapján a politikai erőszak különböző formái strukturális módon vannak jelen a női politikusok életében: nem egyes szereplőkhöz, nem kizárólag egy adott politikai oldalhoz vagy elszigetelt incidensekhez kapcsolódnak, hanem a politikai működés tágabb logikájába ágyazódnak. Az is világosan kirajzolódik, hogy az érintettek többségében egyéni és informális stratégiák mentén próbálnak megküzdeni ezekkel a tapasztalatokkal, miközben intézményes válaszmechanizmusok csak korlátozottan állnak rendelkezésre.

A kvalitatív interjúk tematikus kódolása alapján a női politikusokat érő nemi alapú politikai erőszak nem különálló események sorozataként, hanem egy komplex, többdimenziós és önmagát újratermelő rendszerként ragadható meg. Az empirikus anyag azt mutatja, hogy az erőszak különböző formái nem izoláltan működnek, hanem egymásra épülő, egymást legitimáló és egymást erősítő mechanizmusok hálózatát alkotják, amely hosszú távon strukturálja a politikai részvétel feltételeit.

A kódolás során egymással szorosan összekapcsolódó mechanizmusok rajzolódtak ki:

(1) a normalizáció,
(2) a perszonalizáció és depolitizáció,
(3) a kumulatív és több térben zajló működés,
(4) a strukturális beágyazottság, valamint
(5) az elkövetői konfigurációk és a szervezettség különböző szintjei

Az alábbiakban ezeket a mechanizmusokat tekintjük át részletesen.

4.1.1. Az erőszak strukturális jelenléte: normalizáció mint rendszerszintű működésmód

Az egyik legerősebb és legkonzisztensebb mintázat az erőszak normalizálódása. Az interjúalanyok tipikusan nem kivételes eseményként írják le a szexista, lealacsonyító vagy agresszív megnyilvánulásokat, hanem a politikai működés mindennapi és sok esetben elvárt részeként. Ezt jól sűríti az a megfogalmazás, hogy

> ***„Politikusként a munkám része lett, hogy naponta kapok abuzív, szexista és lealacsonyító megjegyzéseket az online térben” (ID10).***

Fontos, hogy ez a bántalmazó magatartás több interjúban is kifejezetten az **országos politikai szerepvállaláshoz kötődik**. Egy olyan válaszadó, aki korábban önkormányzati szinten is hosszabb tapasztalattal rendelkezett, ezt különbségként fogalmazza meg:

> ***„Azzal, hogy parlamenti képviselő lettem, olyan, mintha az emberek felhatalmazást éreznének arra, hogy jobban lehet bántani, jobban lehet kommentelni, tehát ez egy ilyen nyitottabb terep, mindenbe bele lehet kötni. Amíg helyi képviselő voltam, hogyha kérdésük volt vagy ha kritizáltak, akkor adott téma mentén tették. Itt a parlamentben ez teljesen más” (ID5).***

Ez a helyzet nem pusztán a gyakoriságot jelzi, hanem egy mélyebb strukturális jelenséget: az erőszak beépül a politikai szerepfelfogásba, és implicit módon a politikai részvétel „költségévé" válik. Több válaszadó is úgy írja le ezt, mint amihez hozzá kell edződni. Egy kormánypárti interjúalany például így fogalmaz:

> ***„Kicsit immunis vagyok erre, bírom már, de a kommenteket nem is olvasom" (ID3).***

Az erőszak motivációjára vonatkozóan nem minden válaszadó ugyanazt a magyarázatot adja. Van, aki inkább kulturális mintázatként, tradicionális nőképként írja le a jelenséget:

> ***„Én inkább azt (az erőszakot) a tipikus fideszes, tradicionális meggyőződésből fakadónak érzékelem. Nem mindig rosszindulatból, hanem ők így gondolkodnak, konkrétan ez a nőképük" (ID5).***

Más interjúk a politikai kultúra általános eldurvulását emelik ki:

> ***„A magyar politikai nyilvánosságban az egymás minősítgetése és semmibe vétele mindkét oldalon normalizálódott" (ID10).***

Az általános politikai agresszió nem minden esetben nemi alapú politikai erőszak, de erősíti annak normalizációját.

1. Egyéni szinten **adaptáció** és **internalizáció** figyelhetőek meg: az érintettek megtanulják kezelni, szűrni vagy figyelmen kívül hagyni a támadásokat.
2. Kollektív-diskurzív szinten **kulturális legitimáció** jön létre, amikor a minősítgetés és megalázás a politikai kommunikáció rutinjává válik.
3. Szocializációs szinten pedig **az erőszak normaként adódik tovább**. Ezt fejezi ki a megállapítás:

> ***„Aki közszereplőnek áll, annak mindent tűrnie kell" (ID5).***

Az is ezt igazolja, hogy több válaszadó is a politikai kultúra legfontosabb változtatási pontjaként a közbeszéd normalizálását nevezte meg.

4.1.2. Perszonalizáció (személyre irányultság) és depolitizáció (oldalfüggetlenség) mint delegitimációs mechanizmus

A második kulcsmintázat a politikai konfliktusok perszonalizációja és depolitizációja: az interjúk alapján a női politikusokat érő támadások túlnyomórészt nem a politikai állításaikra, szakpolitikai javaslataikra vagy érveikre irányulnak, hanem a személyükre, testükre, nőiségükre és társadalmi státuszukra. Ezt nagyon világosan fogalmazza meg a következő idézet:

> ***„Nem a politikai állításaimat vitatják, hanem a testemet, a nőiségemet, a külsőmet" (ID10).***

Hasonló logika jelenik meg egy másik interjúban is:

> ***„Olyat én nem is tapasztaltam, hogy a politikai mondandómhoz kapcsolódott volna ilyen megjegyzés. Kifejezetten azért, mert nő vagyok, (azért) támadnak meg" (ID9).***

A perszonalizáció első és igen szembetűnő dimenziója a testalapú redukció és szexualizáció: a politikai vita helyett a női test válik a konfliktus fő terepévé. Erre utalnak az olyan, visszatérő megjegyzések, mint

> ***„Hogy néz ki a haja”***

vagy a külsőre, öltözékre, testsúlyra irányuló sértő minősítések (*ID7*).

A második dimenzió a kompetencia-delegitimáció. Egy fiatal női politikus számolt be arról, hogy esetében a szakértelmet könnyen felülírja a nemi előítélet:

> ***„Biztos azért kaptam diplomát, mert lefeküdtem az összes oktatóval” (ID9).***

Fontos, hogy a fiatalság a válaszadók esetében egyértelműen újabb súlyosbító tényezőként jelent meg, ami a női mivolttal összekapcsolódva növeli a támadási felületet. Egy másik összegző interjúanyag ezt általánosabb formában fogalmazza meg:

> ***„A fiatal nő véleménye sokszor eleve kevesebbet ér a közbeszédben” (ID10).***

A harmadik dimenzió az interszekcionális torzítás, különösen a kor és a nem együttes hatása. Ezt egyértelműen így fogalmazza meg egy válaszadó:

> ***„Pusztán azért, mert fiatal vagyok és nő vagyok, ezért máshogy állnak hozzám, más módon kommunikálnak velem” (ID9).***

A depolitizáció egyik fontos következménye, hogy a politikai vita elveszíti tartalmi dimenzióját, és helyette **identitásalapú konfliktus** veszi át a helyét. Ez nem pusztán kommunikációs torzulás, hanem **a politikai cselekvőképesség strukturált aláásása** a nők esetében.

4.1.3. Az erőszak halmozott és több térben zajló jellege

A harmadik meghatározó mechanizmus az erőszak halmozott és több térben zajló működése. Az interjúk alapján az erőszak egyértelműen nem egyetlen térben koncentrálódik, hanem párhuzamosan jelenik meg az online térben, a médiában, a parlamenti és párton belüli közegben, valamint a privát és családi szférában.

Az online tér különösen meghatározó.

> ***„(Az interjúalany) minden posztja, minden véleménye támadási felület” (ID10).***

A válaszadó rendre az online teret nevezte meg a pszichológiai támadások fő forrásaként, és a digitális térben elszabadult „bátorságot” emelte ki, mint a legmeghatározóbb tapasztalatot (ID11).

Az online tér azért is különösen erős, mert anonimitást biztosít, tömegességet tesz lehetővé, és alacsony következményességgel működik. Ezt jól ragadja meg a megállapítás:

> ***„Rengeteg bot és kamuprofil működik, a számosság önmagában fegyver” (ID10).***

Egy másik válaszadó hasonlóan írja le:

> ***“kamuprofilokról bármit megengedhetnek maguknak a digitális hadsereg tagjai” (ID11).***

A kumulatív jelleg egyik legfontosabb aspektusa az eszkaláció. A verbális bántalmazás súlyos fenyegetésekbe csúszhat át:

> ***„Halálos fenyegetéseket is kapok” (ID10).***

Egy másik interjú hasonlóan extrém példákat hoz:

> ***„erőszakoljanak meg”, „kurva vagyok” (ID4).***

Különösen jelentős, amikor az erőszak átlépi a politikai és a magánszféra határát.

> ***„Édesanyám címét kirakták” (ID10).***

Másutt is megjelenik a családtagok megfélemlítése, a gyerekekre kiterjedő fenyegetés vagy a lakókörnyezet célba vétele megjelenik (ID11; ID6).

4.1.4. Strukturális és intézményi beágyazottság

A kódolás eredményei világosan mutatják, hogy az erőszak nem pusztán kommunikációs-interakciós jelenség, hanem intézményi működésmód is: a női politikusok ugyanis nemcsak egyéni támadásokat tapasztalnak, hanem olyan szervezeti és parlamenti környezetben működnek, amely gyakran eleve hátrányos számukra.

A reprezentációs egyenlőtlenséget több interjú közvetlenül is megnevezi. Egy válaszadó mezőgazdasági bizottsági tapasztalatáról így beszél:

> ***„11-en vagyunk a bizottságban, én vagyok az egyetlen nő” (ID5).***

Egy másik interjúban ugyanez a férfitöbbségű döntési tér egészen képszerűen jelenik meg, mint ahol

> ***„10–15 pasival ülök a tárgyalóasztalnál” (ID3).***

A strukturális szint másik fontos dimenziója az informális normák működése. Több válaszadó ír arról, hogy a női teljesítmények relativizálása szisztematikusan jelen van.

> ***„A sikereinket a férfiak folyamatosan relativizálták” (ID8).***

Ez kiegészül azzal, hogy a férfiaknál természetesnek vett politikai viselkedésformák a nőknél rendre problémát jelentenek, megjegyzéseket, támadásokat indukálnak.

> ***“Én mindig attól félek, hogy megszégyenülök. Ez egy nagyon erős belső gát bennem. Sokszor gondolok arra, hogy el kellene mennem pszichológushoz, de egyszerűen nem mertem végigmenni ezen az úton. Még ezt is szégyellem.***

> ***Az is bennem van, hogy egy női politikustól ezt nem fogadják el. Volt egy beszélgetésem ...-vel arról, hogy ő milyen bátran felvállalja, hogy***

pszichológushoz jár. Én ezt nem merem. Bennem ott van a félelem: vajon nem tartanának emiatt gyengébb vezetőnek?

Nőként eleve egy szűk mezsgyén kell egyensúlyozni: nem lehetünk „túl gyengék", de „túl agresszívek" sem, miközben folyamatosan bizonyítanunk kell a vezetői alkalmasságunkat. Ebben a keretben a pszichológushoz járás számomra kockázatnak tűnik.

Őszintén szólva, valószínűleg soha nem mernék elmenni — legfeljebb egy coach-hoz, akivel beszélgetek. Mert ha kiderülne, hogy pszichológushoz járok, attól félek, hogy az emberek nem szavaznának rám. Ez egy mélyen berögzült gondolat bennem.

Lehet, hogy ez butaság — sőt, talán az is. De én jelenleg így gondolkodom. A nők egyszerűen nagyon más megítélés alá esnek." (ID8).

Fontos dimenzió az **erőforrás-elosztás kontrollja**, amely a strukturális erőszak egyik legkevésbé látható, ugyanakkor legmeghatározóbb formájaként jelenik meg az interjúkban. Míg a nyílt, verbális vagy pszichológiai támadások közvetlenül érzékelhetők, a strukturális erőszak intézményi szabályokon, informális gyakorlatokon és döntéshozatali rutinokon keresztül működik, és éppen ezért nehezebben azonosítható és számonkérhető.

Az interjúk alapján ez a mechanizmus több szinten is tetten érhető. Az egyik legdirektebb formája az **intézményi akadályozás**: az interjúalany arról számolt be, hogy korlátozzák a parlamenti megszólalás lehetőségét, ellehetetlenítik az adatigénylést, illetve adminisztratív és pénzügyi eszközökkel – például munkatársak bérének visszatartásával – gyakorolnak nyomást.

„Nem engedtek felszólalni a parlamentben, ellehetetlenítették az adatigénylést."

„A munkatársaim bérét is visszatartották."

„Ez már zsarolás és nyomásgyakorlás volt." (ID10)

Ezek a gyakorlatok nem csupán az egyéni politikusi mozgásteret szűkítik, hanem **a képviseleti funkció ellátását is strukturálisan gyengítik**. Az ilyen típusú korlátozás különösen problématikus, mert formálisan gyakran legitim eljárások mögé rejtőzik, miközben ténylegesen a politikai részvétel ellehetetlenítését szolgálja.

A strukturális erőszak másik fontos megnyilvánulása a párton belüli erőforrás-elosztás torzulása. Az interjúk alapján a válaszadók egy része következetes **háttérbe szorításról** számol be: bizottsági pozíciók, megszólalási lehetőségek, kommunikációs támogatás és láthatóság tekintetében rendszeresen a perifériára kerülnek. A

„mindig a sor végére kerültem" (ID1)

és a

„nem jutottam mikrofonhoz" (ID1)

típusú megfogalmazások nem egyszeri eseményekre, hanem tartós mintázatokra utalnak. Ezen mechanizmusok nemhez kötött jellege nem feltétlenül explicit módon nyilvánul meg, azonban hatásuk által hozzájárulnak a női politikusok marginalizációjához.

A strukturális erőszak sajátossága, hogy kumulatív módon fejti ki hatását. Az erőforrásokhoz való korlátozott hozzáférés – legyen szó információról, pénzügyi háttérről, intézményi eszközökről vagy nyilvánosságról – hosszú távon csökkenti a politikai cselekvőképességet, és egyben sebezhetőbbé teszi az érintetteket más erőszakformákkal szemben. Az, aki nem jut szóhoz, nem tud reagálni a támadásokra; aki nem fér hozzá információhoz, nem tud hatékonyan ellenőrizni; aki nem rendelkezik erőforrásokkal, kevésbé képes ellenállni a nyomásgyakorlásnak.

Ebben az értelemben a strukturális erőszak nem csupán egy a sok erőszakforma közül, hanem kvázi **meta-szintű mechanizmusként** működik, amely keretet ad a többi erőszaktípus érvényesülésének. Nemcsak lehetővé teszi, hanem aktívan újratermeli a politikai egyenlőtlenségeket, és hozzájárul ahhoz, hogy a női politikusok marginalizációja ne kivétel, hanem rendszerszintű jelenség legyen.

Az interjúk alapján az is kirajzolódik, hogy a nemi alapú politikai erőszak a politikai közösségen belül is megjelenik. Egy képviselőnő ezt így fogalmazta meg:

> ***„A legjobban az fáj, amikor a saját párttársamtól jön." (ID3)***

Ez a tapasztalat arra utal, hogy az erőszak a párton belüli működési normákhoz is kötődik. A beszámoló szerint a szexista megjegyzések és a lealacsonyító kommunikáció gyakoriak a férfiak által dominált terekben, ahol a női jelenlét nem jár együtt a normák érdemi átalakulásával.

Ez a dinamika különösen fontos következtetéshez vezet: a nemi alapú politikai erőszak egy része nem külső támadásként, hanem a politikai intézmények mindennapi működésébe beágyazott gyakorlatként jelenik meg. Ennek megfelelően az erőszak nemcsak kívülről éri a női politikusokat, hanem a politikai szervezetek belső működésében is reprodukálódik, ami tovább erősíti a strukturális beágyazottságát és hozzájárul a normalizálódásához.

4.1.5. Elkövetői konfigurációk és az erőszak szervezettsége

Az interjúk alapján az elkövetők három fő típusa különíthető el:

(1) individuális, impulzív támadók;
(2) célzott, politikailag motivált aktorok; valamint
(3) szervezett vagy fél-szervezett hálózatok.

Fontos hangsúlyozni, hogy ezek a kategóriák nem mereven elhatároltak, hanem gyakran átfednek egymással, és egyazon esetben is kombinálódhatnak. Az egyik válaszadó ezt a különbségtételt explicit módon tipologizálja:

> ***„Tehát vannak olyanok, akiknél aránylag egyértelműen látszik az, hogy érdemes lenne egy mentálhigiénés felmérés, mert mindenkit egyformán támadnak, és látszik, hogy nagyon-nagyon rá vannak fixálva, nem feltétlenül csak politikusokra, hanem bármilyen közéleti szereplőre, és gyakorlatilag olyan, mintha az egész napjukat ezzel töltenék. Ez egy csomag ember. Van egy csomag ember, aki megbízás alapján végzi ezt a varázslatos munkát többnyire a politikai ellenfelek részéről. És vannak olyanok, akiknek egy-egy emberre vannak ráállva." (ID1)***

Az első csoportba tartozó individuális, impulzív támadók jellemzően személyes, gyakran irracionális vagy indulatvezérelt módon lépnek fel. Ezek a támadások sokszor a hétköznapi interakciókban is megjelennek, például kampányhelyzetekben vagy személyes találkozások során:

> ***„...ki volt rakva rólam egy fotó, egy megállító táblára a pult mellé, és egy úriember odaszólt a pulthoz. Én is ott voltam, csak nem vette észre, hogy***

ott állok, hogy rászavazni biztos nem fogok, de az arcára azért ráélveznék." (ID2)

Hasonlóan az online térben:

„A kormánypártokban olyan ocsmányságokat kapunk, én is elgondolkodom néha, hogy kell-e ez nekem. […] Árad az internetből, 24 óta minden kampányban részt vettem, de ami van, az egyedülálló." (ID3)

Ezeknek az eseteknek a volumene és folyamatos jelenléte jelentős pszichológiai nyomást generál.

A második csoport, a célzott, politikailag motivált aktorok, már egyértelműen instrumentális logika mentén működnek. Az interjúk több példát is hoznak arra, amikor a támadások konkrét politikai szereplők, ügyek vagy pozíciók ellen irányulnak:

„(Kormányhoz kötődő média támadásáról beszámolva):

'Túl fiatal.' 'Hogy került ide?' 'Meg fog tudni felelni?'"

„A sajtó negatívan reagál a nőkre, kevesen megjelenési lehetőséget kapnak, ugyanolyan tehetséggel, ugyanolyan alkalommal. Ezért gyakorlatilag megmutatni, hogy mi az, amit csináltál, nagyon-nagyon nehéz." (ID1)

Ezekben az esetekben a támadás célja már a politikai hitelesség és kompetencia irányított módon zajló, politikailag célzott aláásása.

A harmadik kategória, a szervezett vagy fél-szervezett hálózatok, különösen az online térben válik láthatóvá. Az interjúk alapján a válaszadók több esetben érzékelnek koordinált, kampányszerű működést:

„Többszázezren hallgatják, ez így terjed. […] a 18 éves fiam szokta hallgatni, ezt hallgatják, ezt a gyalázást." (ID3)

„Halálos fenyegetések az online médiában, fel leszek akasztva, erőszakoljanak meg minket, ez mindenkinek volt." (ID4)

Ezek a példák arra utalnak, hogy a támadások nem elszigetelt eseményekként jelennek meg, hanem skálázható és ismétlődő mintázatok mentén, amelyek jelentős elérést biztosítanak. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a szervezettség nem minden esetben bizonyítható formálisan, a válaszadók ugyanakkor következetesen utalnak a támadások politikai logikájára, ismétlődő narratíváira és kampányszerűségére, ami a koordináció érzékelését erősíti.

Analitikusan ez a tipológia túlmutat az elkövetők leírásán: rámutat arra, hogy az individuális támadások folyamatos zajt és nyomást generálnak, a célzott aktorok a politikai legitimációt támadják, míg a hálózati működés lehetővé teszi a támadások felskálázását és széles körű terjesztését.

4.1.6. A mechanizmusok kumulatív és önfenntartó jellege

Fontos megfigyelés volt az interjúk során, hogy több esetben már maga **az interjúhelyzet vált reflektív térré**: a beszélgetés előrehaladtával tudatosodott az alanyokban, hogy az általuk átélt események nem elszigetelt incidensek, hanem erőszakos tapasztalatokként is értelmezhetők.

Ez arra utal, hogy az erőszak bizonyos formái – különösen a strukturális és pszichológiai jellegűek – gyakran normalizálódnak, és csak utólag, narratív rekonstrukció során nyernek ilyen jelentést.

Ezzel összefüggésben az is kirajzolódik, hogy a válaszadók nem pusztán különálló eseményekként élik meg az egyes erőszakformákat, hanem azok egymásra épülő, összeadódó és egymást erősítő hatásaként. Az interjúk alapján tehát a korábban azonosított mechanizmusok nem izoláltan működnek, hanem egy dinamikus, önmagát erősítő rendszer részei.

Ezt jól sűríti az a megállapítás, mely szerint:

> ***„Az ember kétszer is meggondolja, bemenjen-e egy tévéműsorba, mert olyan mértékű gaslighting és cyberbullying követi" (ID10).***

Az interjúk alapján rekonstruálható egy tipikus folyamatív, amelyben az egyes elemek egymásra épülnek: **delegitimáló diskurzus → online támadások → pszichológiai nyomás → intézményi korlátozás → önkorlátozás**.

- A folyamat kezdetén alapként a delegitimáló diskurzus áll, amely megkérdőjelezi a női politikusok kompetenciáját, alkalmasságát vagy legitim jelenlétét a politikai térben.
- A diskurzív szint támadásokban materializálódik, amelyek intenzitása és személyessége jelentős pszichológiai nyomást eredményez. Itt kiemeljük, hogy az online támadások kvázi folyamatosan jelen vannak az alanyok életében.
- A tartós pszichológiai terhelés egy ponton összekapcsolódhat az intézményi szinttel: a megszólalási lehetőségek korlátozása, az erőforrásokhoz való hozzáférés szűkítése vagy az adminisztratív akadályok mind tovább erősítik a marginalizációt.
- Ez a kombinált hatás végül önkorlátozáshoz vezethet: a szereplők tudatosan vagy tudattalanul visszafogják megszólalásaikat, témaválasztásukat vagy politikai aktivitásukat.

A folyamat sajátossága, hogy nem lineáris és nem egyszeri: az egyes elemek visszahatnak egymásra, és hosszú távon stabilizálják a marginalizációt. Ebben az értelemben a női politikusokat érő erőszak nem pusztán események sorozata, hanem egy önfenntartó rendszer, amelyben a diskurzív, pszichológiai és strukturális dimenziók szorosan összekapcsolódnak.

Ez a spirál csökkenti a politikai láthatóságot, torzítja a részvételt, és hosszútávon kiszorító hatást fejt ki. Az erőszak így nem csupán reakció a női politikai jelenlétre, hanem aktív mechanizmusa annak, hogy szabályozza, kik maradhatnak bent a politikai térben, és milyen feltételek mellett.

A tematikus elemzés alapján a nemi alapú politikai erőszak összefoglalóan tehát többszintű kontrollrendszerként írható le, amely egyszerre működik diskurzív, interakciós, strukturális és technológiai szinteken. Ez a rendszer nemcsak korlátozza a női politikusok mozgásterét, hanem aktívan szabályozza a politikai részvétel határait, meghatározva, hogy ki maradhat a politikában, és milyen feltételek mellett. A fenti dinamika azt is magyarázza, hogy miért nem elegendő az egyes erőszakformák izolált kezelése: a beavatkozás hiánya bármely ponton hozzájárul a teljes rendszer újratermelődéséhez.

4.1.7. A hozzáférés korlátozottsága, mint strukturális mechanizmus

Az interjúkban feltárt tapasztalatokon túl maga az adatgyűjtési folyamat is egy további, strukturális szintű mechanizmust tett láthatóvá. A kutatás során az interjúkhoz való hozzáférés nem pusztán módszertani kérdésként jelent meg, hanem önmagában is értelmezhető empirikus jelenséggé vált. A bizonyos csoportokhoz – különösen a kormánypárti női politikusokhoz – való hozzáférés rendszerszintű nehézsége arra utal, hogy a hallgatás, a részvétel elutasítása és a kontrollált kommunikáció olyan közvetett mechanizmusként működhetnek, amelyek befolyásolják a nemi alapú politikai erőszak láthatóságát.

Az adatgyűjtési folyamat három, egymástól elkülöníthető, de egymással összefüggő mintázatot rajzolt ki: a válasz hiányát, a közvetlen elutasítást, valamint a részvétel kezdeti vállalása utáni visszalépést. A személyes megszólítás során tapasztalt reakciók különösen erősen mutatják ezt a mechanizmust. Az olyan kijelentések, mint *„ehhez nekem nincs kedvem”* vagy *„hányszor kell még elmondanom, hogy nem vállalom az interjút”* nem csupán egyéni döntésekként értelmezhetők, hanem a megszólalás elutasításának közvetlen megnyilvánulásaiként. Ezek a reakciók arra utalnak, hogy **a kutatásban való részvétel nem minden esetben semleges cselekvésként** jelenik meg, hanem olyan helyzetként, amelyben a megszólalás maga is kockázatot hordozhat.

Ebben az értelemben a válaszhiány nem pusztán adatvesztésként értelmezhető, hanem olyan jelentéssel bíró jelenségként, amely rámutat arra, hogy milyen politikai és intézményi feltételek mellett válik lehetségessé – vagy éppen lehetetlenné – a nemi alapú politikai erőszakról való megszólalás. Ez a dinamika értelmezhető a preventív korlátozás egy formájaként is, ahol a megszólalással járó potenciális kockázatok már önmagukban is visszatartják az érintetteket a részvételtől.

Külön figyelmet érdemel a részvétel kezdeti vállalása utáni visszalépés jelensége. Azokban az esetekben, ahol a szereplők először nyitottnak mutatkoztak az interjúra, majd az egyeztetett időpontokat lemondták és a további megkeresésekre nem reagáltak, egy dinamikusabb folyamat rajzolódik ki. Ez a minta arra utal, hogy a megszólalás kérdése nem egyszeri döntés, hanem egy olyan folyamat, amelyben a politikai, intézményi vagy személyes kockázatok mérlegelése időben változhat. Ebben az értelemben a visszalépés nem pusztán logisztikai jelenségként értelmezhető, hanem a preventív önkorlátozás egy finomabb formájaként, ahol bár a részvétel indokoltnak érződik, mégis elbizonytalanító.

A három mintázat együttesen járul hozzá a tapasztalatok láthatóságának korlátozásához.

4.2. A nemi alapú politikai erőszak formái

Az empirikus anyag tematikus kódolása alapján a női politikusokat érő nemi alapú politikai erőszak hat fő kategóriába sorolható. Ezek a kategóriák nem egymástól független jelenségek, hanem egymásra épülő, egymást erősítő és gyakran egyidejűleg megjelenő erőszakformák, amelyek különböző intenzitással és eltérő funkcióval járulnak hozzá a politikai részvétel korlátozásához. A kategóriák közötti különbség nem pusztán formális, hanem empirikus súlyban, hatásintenzitásban és strukturális mélységben ragadható meg.

Az interjúk kódolása alapján az egyes erőszaktípusok előfordulási gyakorisága az alábbiak szerint alakult. A pszichológiai hatású (lejáratás, megfélemlítés, megalázás stb.), az online (gyűlölködés, szexizmus stb.) és a szexualizált tartalmú támadásokkal (zaklatással) alanyaink csaknem mindegyike, a fiatal képviselőnők mindegyike találkozott, fizikai jellegű erőszak (lökdösés, ütés, leköpés stb.) mintegy kétharmadukat érte, míg gazdasági erőszakkal (források megtagadásával) pedig több, mint a felük találkozott.

4.2.1. Fizikai erőszak (alacsony gyakoriság, magas szimbolikus hatás)

A közvetlen fizikai erőszak a mintában viszonylag ritkán jelenik meg, ugyanakkor minden esetben kiemelkedően magas szimbolikus és pszichológiai hatással bír. Az egyik válaszadó a következőkről számolt be:

> ***„Aláírásgyűjtés közben felrúgták a pultomat, és üvöltöztek velem”,***

illetve

> ***„Leköptek már nyilvános helyen” (ID10).***

Más forrásokban a fizikai agresszió közvetlen fenyegetése vagy nyomásgyakorló megjelenése kerül előtérbe (*lD4*, korábban).

Egy másik interjúban a fizikai erőszak nem pusztán fenyegetésként, hanem konkrét cselekvésként jelenik meg: a válaszadó egy külföldi út során a hotelszobájában elszenvedett támadásról számolt be, amely szexuális erőszakra irányult, és megerőszakolási kísérletként értelmezhető, és csak a saját határozott fellépésének köszönhető, hogy ez végül nem történt meg.

Ezek az események több szempontból is jelentősek: kiterjesztik az erőszakot az online és diskurzív dimenzión túli fizikai térre; explicit módon megtámadják a női politikai jelenlétét; és elrettentő funkcióval bírnak nemcsak az érintett, hanem a potenciális belépők számára is.

4.2.2. Pszichológiai és információs erőszak (legmagasabb gyakoriság)

A pszichológiai és információs erőszak a legmagasabb frekvenciájú és legszélesebb körben jelen lévő forma az interjúk alapján.

> ***„Politikusként a munkám része lett, hogy naponta kapok abuzív, szexista és lealacsonyító megjegyzéseket” (ID10).***

Hasonlóképpen jelennek meg az olyan megszólalások, mint

> ***„Mit pofázol bele kislányom?” (ID4).***

> ***„Ronda vagy”***

> ***„Nem értem hozzá” (ID7).***

Ez a kategória magában foglalja a verbális degradációt, a kompetencia-megvonást, a folyamatos mentális nyomást, valamint a megfigyelés és megfélemlítés különböző formáit.

Különösen erős példája ennek az intézményesített pszichológiai nyomás, amikor a válaszadó arról számolt be, hogy intézményesen szervezett üldözés áldozata lett:

> ***„Rámállították a titkosszolgálatot, hogy összeroppanjak” (ID4).***

4.2.3. Kibererőszak (magas intenzitás, magas skálázhatóság)

A kibererőszak az egyik legintenzívebb és leggyorsabban terjedő forma, amely az online tér sajátosságai miatt különösen hatékony. Az alábbiak szerint jelennek meg az interjúkban:

> *„Halálos fenyegetéseket is kapok", illetve*

> *„Instagramon rendszeresen küldenek képeket férfi nemi szervekről", továbbá*

> *„Volt olyan, aki a nevemben fake pornográf tartalmat készített" (ID10).*

Szexuális tartalmú, megalázó kommenteket, erőszakos fenyegetéseket, sőt családtagot érintő fenyegetéseket számos alany visszajelzett (lD11), de az interjúk alapján az a minta is láthatóvá vált, hogy a kibererőszak erejét az anonimitás, a tömegesség és az algoritmikus erősítés egyaránt adja: vagyis ez nemcsak kiterjeszti, hanem felerősíti a többi erőszakformát is.

4.2.4. Szimbolikus és szemiotikai erőszak (rejtett, de strukturális hatás)

A szimbolikus erőszak kevésbé látványos, de mélyen strukturális hatással bír, mivel a jelentések és reprezentációk szintjén működik.

> *„Nem a politikai állításaimat vitatják, hanem a testemet, a nőiségemet, a külsőmet" (ID10).*

Másutt a tudatosan rossz vagy megalázó képek használata jelenik meg:

> *„Szándékosan azokat a fotókat használják, amelyek a nőket a külsejükkel alázzák" (ID4).*

Ez a kategória magában foglalja a médiaképek torzítását, a karikatúrákat, a testkritikát és a női szerepekhez kötött diskurzusokat. Funkciója a hitelesség aláásása, a politikai szerep trivializálása és a társadalmi percepció formálása.

4.2.5. Strukturális, intézményi és gazdasági erőszak (mélystruktúra)

Ez a kategória az erőszak legmélyebb szintjét jelenti, mert közvetlenül befolyásolja a politikai cselekvőképességet. Az egyik interjúanyagban ez így jelenik meg:

> *„Nem engedtek felszólalni a parlamentben, ellehetetlenítették az adatigénylést",*

valamint

> *„A parlamenti munkatársak bérét is visszatartották politikai nyomásgyakorlásként" (ID10).*

Egy másik interjúban a frakción belüli erőforrás-megvonás és láthatósági hátrány konkrét mechanizmusok mentén jelenik meg. A válaszadó beszámolója szerint a bizottsági pozíciók és a hozzájuk kapcsolódó erőforrások elosztása során következetesen háttérbe szorult:

> ***„az én bizottsági helyem mindig lemaradt a saját felháborodásunkból" (ID1).***

A strukturális hátrány nemcsak formális pozíciókban, hanem a politikai láthatóság szintjén is megjelent. A kommunikációs erőforrásokhoz való hozzáférés – például fotós, videós vagy médiamegjelenési lehetőségek – esetében is rendszeresen hátrébb sorolták:

> ***„valahogy mindig a sor végére kerültem, és nem kaptam meg a fotóst, videóst" (ID1).***

Ennek következményeként a megszólalási lehetőségek is korlátozottá váltak, ami közvetlenül befolyásolta a politikai cselekvőképességet:

> ***„nem jutottam mikrofonhoz" (ID1).***

Ez a kategória formális korlátozásokon, informális hatalmi gyakorlatokon és az erőforrás-elosztás manipulációján keresztül működik, és különösen azért kritikus, mert nehezen látható és nehezen bizonyítható.

4.2.6. Megelőző erőszak (preventív kizárás)

A megelőző erőszak az egyik legfontosabb, ugyanakkor legkevésbé látható kategória, mert már a politikai részvétel előtt vagy annak korai szakaszában hat. Erre utal az a megfogalmazás, hogy

> ***„Elgondolkodom néha, hogy kell-e ez nekem",***

illetve, hogy a nők

> ***„szépen lassan kikoptak a politikából (ID3).***

Ez a forma nem közvetlen támadásként jelenik meg, hanem visszatartó mechanizmusként működik: szűkíti a belépők körét, növeli a lemorzsolódást, és torzítja a reprezentációt.

4.2.7. A kategóriák közötti kapcsolatok és konfigurációk

Az elemzés alapján a hat kategória nem különálló, hanem konfigurációkban jelenik meg. A leggyakoribb mintázat a pszichológiai erőszak, a kibererőszak és a szimbolikus erőszak együttjárása, amely strukturális korlátozással egészülhet ki, ritkább esetben pedig fizikai erőszakkal is társul. Az erőszaktapasztalatok intézményi feldolgozásának korlátait a bejelentési hajlandóság alacsony szintje is jelzi.

4.2.8. Összegzés

A hat azonosított erőszakkategória egy többszintű, egymásra épülő és egymást erősítő rendszert alkot. Az empirikus anyag alapján a nemi alapú politikai erőszak nem egyetlen domináns formában jelenik meg, hanem különböző intenzitású és láthatóságú mechanizmusok együttállásaként működik. Az egyes formák – a diskurzív, pszichológiai és kibererőszaktól a strukturális korlátozásokon át a fizikai fenyegetésig – nem izolált jelenségek, hanem konfigurációkban jelennek meg, és egymás hatását felerősítve alakítják a politikai részvétel feltételeit.

A legfontosabb következtetés, hogy a nemi alapú politikai erőszak nem kivételes vagy deviáns jelenség, hanem a politikai működésbe beágyazott, rendszerszerű dinamika. Ez a dinamika nemcsak az érintett szereplők cselekvési terét szűkíti, hanem hosszabb távon a politikai reprezentáció szerkezetét is torzítja, elsősorban a belépési korlátok növelésén és az önkorlátozás erősítésén keresztül. Ebben az értelemben a nemi alapú politikai erőszak nem csupán következmény, hanem a politikai mező strukturáló eleme a nők számára.

4.3. Reziliencia és megküzdési stratégiák elemzése

A kvalitatív interjúk elemzése alapján a női politikusok nem passzív elszenvedői a nemi alapú politikai erőszaknak, hanem aktív megküzdési stratégiákat alkalmaznak. Ugyanakkor az elemzés azt mutatja, hogy ezek a stratégiák döntően adaptív és defenzív jellegűek, és ritkán képesek a strukturális feltételek megváltoztatására. Ennek következtében a reziliencia sok esetben nem felszabadító, hanem a torz rendszerhez való alkalmazkodás formájaként jelenik meg.

A megküzdési mintázatok öt fő kategóriába sorolhatók:

(1) elkerülés és visszahúzódás,
(2) technikai és operatív megküzdés,
(3) normalizáció és kognitív átkeretezés,
(4) közösségi és intézményi támasz, valamint
(5) önkorlátozás és kilépési dinamikák.

Az egyéni megküzdési stratégiák túlsúlyát az is magyarázza, hogy a válaszadók döntő többsége az intézményi mechanizmusokat nem tartotta elégségesnek. A következőkben ezeket a stratégiákat tekintjük át az empirikus anyag alapján.

4.3.1. Elkerülés és visszahúzódás mint védekező stratégia

Az egyik leggyakoribb megküzdési forma az elkerülés, különösen az online térben.

> ***„Volt, hogy hónapokra teljesen kizártam a Facebookot” (ID10).***

Ez a stratégia rövid távon hatékony, mert csökkenti a közvetlen pszichológiai terhelést és megszakítja az erőszakos interakciókat, hosszú távon azonban jelentős költségekkel jár: csökkenti a politikai láthatóságot, korlátozza a választókkal való kommunikációt, és hátrányt jelenthet a politikai versenyben.

4.3.2. Technikai és operatív megküzdés

A második meghatározó stratégia a technikai megküzdés. Erre utalnak az olyan megfogalmazások, mint a

> ***„tiltás, blokkolás" (ID7)***

vagy a

> ***„nem olvasom a kommenteket" (ID3).***

Ez a stratégia gyors, praktikus, és azonnali kontrollérzetet ad, ugyanakkor nem szünteti meg az erőszakot, csak az egyéni kitettséget csökkenti. Az interjúk alapján ez a mindennapi politikai munka láthatatlan, de időigényes és erőforrást igénylő részévé válik.

4.3.3. Normalizáció és kognitív átkeretezés

Az egyik legfontosabb, de egyben legambivalensebb megküzdési mechanizmus a normalizáció mint megküzdési stratégia.

> ***„A munkám része lett" (ID10),***

illetve

> ***„Kicsit immunis vagyok erre" (ID3).***

Ez pszichológiai értelemben adaptív: csökkenti a stresszt, növeli a mentális ellenállóképességet, és lehetővé teszi a folyamatos működést. Ugyanakkor rendszerszinten problémás, mert legitimálhatja az erőszakot és hozzájárulhat annak újratermelődéséhez.

4.3.4. Közösségi és intézményi támogatás

A támogatási struktúrák ritkábban jelennek meg, de amikor igen, akkor jelentős védőfaktorként működnek. Egyes interjúk párton belüli védelmet, női mintákat és szolidaritási hálókat említenek (*ID8; ID2*).

Más esetekben informális támogatás jelenik meg a közvetlen politikai közösségtől vagy családtól. Az egyik válaszadó explicit véleménye itt is beszédes: a válaszadó formális párttámogatást jelzett, ugyanakkor pártoktól független anonim bejelentő csatornát is határozottan támogatna (*ID11*).

4.3.5. Önkorlátozás, mint közvetett következmény

A megküzdési stratégiák egyik legfontosabb következménye az önkorlátozás.

> ***„Az ember kétszer is meggondolja, bemenjen-e egy tévéműsorba" (ID10).***

Ez az interjúkban több formában jelenik meg: bizonyos témák kerülésében, nyilvános szereplések csökkentésében, a kommunikáció visszafogásában. A mechanizmus különösen azért fontos, mert nem látható külső kényszerként működik, hanem belsővé válik.

Az önkorlátozás nemcsak narratív szinten, hanem a válaszok szerkezetében is jól látható, a 11 válaszadóból 8-an inkább vagy határozottan óvatosak megnyilvánulásaikban.

4.3.6. Kilépési dinamikák és lemorzsolódás

A megküzdés végpontja gyakran a kilépés vagy a kiszorulás.

> ***„Elgondolkodom néha, hogy kell-e ez nekem”,***

illetve

> ***„szépen lassan kikoptak” (ID3).***

Ez a dinamika egyéni szinten pályaelhagyásként, rendszerszinten pedig szelektív reprodukcióként jelenik meg: a rendszer a kevésbé ellenálló szereplőket nagyobb valószínűséggel szorítja ki, így hosszú távon homogenizálja a politikai mezőt.

4.3.7. Egyéni megküzdés és annak korlátai a strukturális erőszakban

Az interjúk egyik legfontosabb tanulsága, hogy a megküzdési stratégiák döntően egyéni szinten szerveződnek. A válaszadók elsősorban a család támogatását, esetenként a párton belüli vagy a női politikusok egymás közötti szolidaritást emelik ki, mint a legfontosabb erőforrást. Ezek a stratégiák kulcsszerepet játszanak a mindennapi működés fenntartásában, ugyanakkor hatásuk alapvetően egyéni szintre korlátozódik.

Az empirikus anyag alapján a női politikusok megküzdési gyakorlatai sokrétűek és dinamikusak, elsődleges funkciójuk természetszerűen nem az erőszak megszüntetése, hanem annak kezelése és túlélése. Ebben az értelemben a reziliencia nem egyszerű ellenállásként értelmezhető, hanem olyan komplex alkalmazkodási folyamatként, amely lehetővé teszi a politikai jelenlét fenntartását ellenséges környezetben.

Ugyanakkor ezek a lépések egyéni szinten növelik a túlélési esélyeket, az erőszak azonban strukturális szinten van jelen, tehát az intézményileg és diskurzívan beágyazott erőszakmező megbontására azon a szinten kell fellépni.

4.4. Kérdőív-elemzés

Az online anonim kérdőívre beérkező válaszsor szervesen illeszkedik a kvalitatív interjúk során azonosított mintázatokhoz, különösen a pszichológiai és kibererőszak magas intenzitására, valamint a strukturális és intézményi elégtelenségekre vonatkozó megállapításokhoz.

A válaszadó tapasztalatai egyértelműen megerősítik azt a tendenciát, amely szerint a nemi alapú politikai erőszak elsődleges színtere az online tér, és ezen belül is a pszichológiai és szexista jellegű támadások dominálnak. A lealacsonyító, nemi alapú megjegyzések, a szexualizált megalázás heti vagy annál gyakoribb előfordulással jelentkeznek, közvetlen vagy burkolt fenyegetéseket is tapasztalt, amelyek nemcsak saját személyére, hanem családtagjaira is kiterjedtek; ezek egy részét hatósági úton is jelentette, ami a mintában ritka, de különösen fontos indikátora az intézményi reakciók korlátozott, de nem teljesen hiányzó jelenlétének.

Válaszai visszaigazolják az interjúkban feltárt kumulatív, több térben zajló, kollektív jellegű erőszak-mechanizmusokat.

> ***„Elszabadultak az indulatok és a »bátorság« a digitális térben.***

A válaszadó ugyanakkor nem számolt be szexuális közeledésről vagy fizikai bántalmazásról, ami összhangban áll azzal a mintázattal, hogy a fizikai erőszak alacsonyabb gyakoriságú. Esetében nem jelenik meg önkorlátozás: nem kerüli a közpolitikai témákat, nem csökkentette nyilvános szerepléseinek számát, és nem merült fel benne a politikai pálya elhagyása sem. Ez erős egyéni rezilienciára utal, amely azonban – az interjúk tanulságaival összhangban – elsősorban adaptív megküzdési stratégiaként értelmezhető. A formális párttámogatást jelezte, ugyanakkor az intézményi eszközök egészét Magyarországon egyértelműen elégtelennek ítélte. Javaslatai – a kamuprofilok szigorúbb szabályozása és a közbeszéd normalizálása – egyaránt a technológiai és a diskurzív szintű beavatkozások szükségességére mutatnak rá, és szorosan kapcsolódnak az azonosított strukturális problémákhoz.

4. 5. Dokumentumelemzés és közösségi média-elemzés

Mivel valamennyi interjúalany kiemelte a közbeszéd általános és súlyos romlását különösen az online térben, az interjúkutatás reprezentációs korlátainak részleges kezelésére — a módszertani keretnek megfelelően — korlátozott dokumentumelemzést végeztünk nyilvánosan elérhető források (sajtóanyagok, politikusi közösségi média-posztok és kommentszekciók) alapján.

A közösségi média a politikusok számára szerepvezérelt kommunikációs tér, ezért az itt megjelenő megszólalások nem helyettesítik a bizalmi térben készült interjúkat. Az alfejezet célja tehát kizárólag az interjúkutatásban azonosított mechanizmusok alátámasztása a nyilvános diskurzusokból vett példákkal. Az itt azonosított jelenségek nem alkalmasak oksági vagy gyakorisági következtetések levonására, kizárólag kvalitatív mintázatokként értelmezhetők.

Az autoriter rendszer által politikailag szélsőségesen polarizált, láthatatlanságot biztosító online platformok akár halálos fenyegetéseknek is teret adnak.

> ***„Haljál meg reggelre anyáddal együtt, te majom… elkaplak Pesten vagy bárhol, kivégezlek.“***

A nyilvános reakciók több ponton visszaigazolják az interjúkban azonosított mechanizmusokat, különösen a perszonalizáció, depolitizáció és szimbolikus delegitimáció területén. A kommentszekciókban és médiamegjelenésekben visszatérő mintázat az intellektuális leértékelés és a személyes hiteltelenítés:

> ***„Mit csinál ez a hülye? Nem kéne megszólalnia.”***
> ***„Drága, nem rövid, de jó vastag, érdekel?”***
> ***„Ki tudja, hány segget nyalt ki, hány faszt szopott le”***
> ***„Csak azt mondja, amit megmondanak neki“***
> ***„Senki“, „szemét“, „szörnyeteg“***

E megnyilvánulások — tartalmukban szexista, formájukban politikai jellegűek — az interjúkutatásban feltárt mechanizmusokat tükrözik: a támadások nem a politikai teljesítményre vagy állításokra irányulnak, hanem a személyre, a testre és a nőiségre, így a politikai vitát következetesen a tartalmi síkról a személyes szintre terelik.

Az életkorhoz kapcsolódó támadások szintén megjelennek:

> ***„…a néni… marad a jól bevágott áldozati pózban…jöhet olyan is, aki felkészült, és meg tudná fingatni a nénit?”***

Az ilyen megjegyzések a dehumanizáció és életkori sztereotípiák metszetében helyezkednek el, és hozzájárulnak a politikai szereplők szimbolikus leértékeléséhez.

Azt tapasztaltuk, ezek a jelenségek nem köthetők egyértelműen egyetlen politikai oldalhoz. A közösségi média elemzése a kutatásban tapasztalt alulreprezentáltsággal összhangban azt jelzi, hogy a kormánypárti képviselőnők ritkábban beszélnek nyilvánosan az őket érő erőszakról. Ez a jelenség értelmezhető a token nő[12] és a patriarchális alku[13] összefüggésében. A token nő fogalma azokra a szereplőkre utal, akik jelenlétét a rendszer a női reprezentáció révén biztosítja demonstratíven, miközben az érdemi döntéshozatalra nincs hatásuk. A patriarchális alku mechanizmusa biztosítja, hogy a rendszer kizárólag olyan nők részvételét validálja, akik az általa meghatározott feltételeket elfogadják, a rendszer működését és narratíváját magukévá teszik. Az alkalmazkodás része a konfliktusok nyilvános tematizálásának visszafogása. A hallgatás ebben az értelemben nem passzivitás, hanem strukturálisan meghatározott, a rendszer által jutalmazott alkalmazkodási stratégia: olyan működésmód, amely az egyéni cselekvőképesség korlátozásával valójában hozzájárul a nemi alapú politikai erőszak újratermelődéséhez.

4. 6. Intézményi hiányosságok és értelmezési korlátok

Az interjúk és a dokumentumelemzés alapján - a formális jogi és intézményi keretek hiánya mellett - kirajzolódik, hogy a képviselők körében az ellenük irányuló politikai erőszak strukturális természetének felismerése korántsem egyértelmű.

Válaszadóink jelentős része a női politikusokat érő bántalmazásokat elsősorban az autoriter működésmódhoz kapcsolódó nőképpel, stílussal, valamint a politikai és azon keresztül a társadalom szinteken megvalósuló, centralizált és delegitimáló közbeszéd térnyerésével magyarázza. Ez az értelmezési keret pontosan tükrözi a magyarországi autokrácia erősödésével együttjáró diskurzív átalakulást, hiszen az autokratikus közeg olyan feltételeket teremt, amelyekben a nemi alapú politikai erőszak könnyebben megjelenik és fennmarad, miközben a genderideológia politikai eszközként való használata is erősödik. Ugyanakkor a nemi alapú politikai erőszakot pusztán a politikai kultúra általános romlásának következményeként értelmezve fennáll annak a kockázata, hogy ezáltal elhomályosodnak a felelősségi viszonyok és a lehetséges beavatkozási pontok.

Az interjúalanyaink a nemi alapú politikai erőszak intézményi kezelésével kapcsolatos álláspontja esetenként nem illeszkedik a jelenség sajátos működéséhez. Több válaszadó hangsúlyozta, hogy a női politikusok elleni erőszak kezelésének módja az Isztambuli Egyezmény ratifikálása, és szkeptikusan viszonyult a politikában megvalósuló erőszak önálló jogi kategóriaként való szabályozásához:

> ***„Amíg az Isztambuli Egyezményt nem ratifikáljuk, addig nincs értelme külön a politikusnők védelméről beszélni — az egész rendszer hiányos. Ha csak a politikusokra hozunk külön szabályt, az vissza is üthet." (ID1)***

Kevéssé tudatosul az az összefüggés, hogy a meglévő intézményi keretek elégtelensége közvetlenül vezet az egyéni megküzdés kényszeréhez. A pártoktól független, átlátható és következetesen működő panaszkezelési mechanizmusok, valamint a jogi és pszichológiai támogatási rendszerek hiányában az individuális, informális problémakezelés — vagy éppen a probléma negligálása — gyakran túlélési stratégiaként jelenik meg, ugyanakkor nem helyettesítheti a strukturális szintű beavatkozásokat.

Az interjúk rámutattak arra, hogy az erőszak bizonyos formái — különösen a szexista megjegyzések, a verbális agresszió és az online zaklatás — a politikai működés „természetes velejárójaként" jelennek meg. Ez a normalizáció csökkenti a bejelentési hajlandóságot, és tovább erősíti azt a környezetet, amelyben az erőszak következmények nélkül maradhat, ezáltal közvetlenül hozzájárulva a nők politikai részvételének korlátozásához.

---

12 Kanter, R. M. (1977). *Men and Women of the Corporation*. New York: Basic Books. https://archive.org/details/menwomenofcorporookant

13 Deniz Kandiyoti: Bargaining with patriarchy, https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/089124388002003004

5. Kapcsolódás a komparatív elemzéshez

Az interjúkutatás eredményei jól illeszkednek az európai uniós és globális, a női politikusokat érő nemi alapú erőszakot (VAWP) vizsgáló kutatások megállapításaihoz. Az European Parliamentary Research Service (EPRS) 2024-es briefingje szerint az Európai Unió női parlamenti képviselőinek 85%-a tapasztal pszichológiai erőszakot, míg 65%-uk szexista vagy szexuális tartalmú támadásoknak van kitéve[14]. A jelen kutatás mintájában a válaszadók jelentős többsége számolt be pszichológiai és online erőszakról. Az Inter-Parliamentary Union (IPU) 2016-os és 2018-as globális felmérései szintén 65%-os arányban azonosítják a szexista támadásokat, amely tendencia a jelen kutatás eredményeiben is visszaköszön[15].

5.1. Komparatív keret

A jelen elemzés a Recognise, Resist, Rise Up projekt keretében készült empirikus kutatásra épül, amely Magyarország mellett több európai országban — köztük Csehországban, Írországban, Németországban és Szlovákiában — párhuzamosan vizsgálja a női parlamenti képviselőket érő nemi alapú politikai erőszak formáit, mechanizmusait és intézményi kezelését. A komparatív keret elsődlegesen a magyar adatok nemzetközi kontextusba helyezését teszi lehetővé.

Az összehasonlíthatóság alapját a módszertani egységesség biztosítja: a partnerországok azonos félstrukturált interjúprotokollt alkalmaztak, egységes kódolási kategóriák mentén dolgoztak, és közös etikai eljárásrendet követtek. Ez lehetővé teszi, hogy a magyar eredmények közvetlenül összevethetők legyenek más tagállamok adataival, és hogy az eltérések ne módszertani sajátosságokból, hanem a politikai és intézményi kontextus különbségeiből fakadjanak.

A komparatív elemzés szempontjából különös jelentőséggel bírnak azok a nemzeti sajátosságok, amelyek mentén a magyarországi helyzet eltér a más országokban feltárt mintázatoktól.

5.2. Nemzeti sajátosságok

A magyar kontextusban az „anti-gender” diskurzus nem pusztán egy a politikai narratívák közül, hanem a kormányzati kommunikáció strukturáló elemévé vált. Az Orbán Viktor nevével fémjelzett, hatalomkoncentrációval jellemezhető illiberális politikai rendszer következetesen használja a „gender-ideológia” fogalmát olyan szimbolikus ellenségképként, amely a nemzeti identitást fenyegető külső és belső erők megjelenítésére szolgál.

Ez a diskurzív keret egy hipermaszkulin politikai logikába ágyazódik, amely a rendet, kontrollt és hierarchiát hangsúlyozza, miközben a női politikai szereplőket könnyebben pozicionálja eltérésként vagy fenyegetésként. Ebben a rendszerben a női jelenlét nemcsak politikai, hanem normatív kérdéssé is válik, amely a hagyományos nemi szerepek határainak fenntartásával kapcsolódik össze.

Ennek következtében ez a diskurzív keret nemcsak kommunikációs eszközként működik, hanem olyan normatív környezetet hoz létre, amely legitimálja a női politikusokkal szembeni támadásokat, és hozzájárul

14 https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/759600/EPRS_BRI(2024)759600_EN.pdf
15 https://www.ipu.org/resources/publications/issue-briefs/2018-10/sexism-harassment-and-violence-against-women-in-parliaments-in-europe

a nemi alapú politikai erőszak normalizálódásához. Ebben az értelemben a női politikusok elleni erőszak aktuális magyarországi mintázatai az anti-gender politika intézményesülésének egyik következetes európai példájaként értelmezhetők.

A magyarországi helyzet ebből a nézőpontból további négy dimenzióban mutat országspecifikus sajátosságokat.

5.2.1. Rendszerszintű médiakoncentráció és az erőszak infrastruktúrája

Magyarország az elmúlt évtizedben jelentős visszaesést mutatott a nemzetközi demokráciaindexekben, és a médiaszabadság terén továbbra is az Európai Unió leggyengébben teljesítő országai közé tartozik.[16] A kormányhoz kötődő médiarendszer dominanciája és a független sajtó kiszorulása következtében a közbeszéd erősen torzult, miközben a nők elleni erőszak kérdése elsősorban az alulreprezentált politikai szereplők témájaként jelenik meg. Az ellenzéki megszólalások fő terepe így a közösségi médiára szűkül. Ez a koncentráció más EU-tagállamokban jellemzően nem ilyen mértékű.

5.2.2. Az intézményi védelmi keret hiánya és a kettős mérce

Magyarország nem ratifikálta az Isztambuli Egyezményt, sőt, az Országgyűlés kormánypárti kezdeményezésre politikai nyilatkozatot fogadott el az Egyezményhez való csatlakozás elutasításáról[17], és a nők elleni politikai erőszak nem jelenik meg önálló jogi kategóriaként a hatályos jogrendszerben. Ez az EU-tagállamok között kivételnek számít: a legtöbb tagállam legalább részlegesen átvette az egyezmény normáit. A jogvédelmi keret hiánya különösen súlyos következményekkel jár egy olyan politikai környezetben, ahol — ahogyan az interjúkutatás dokumentálta — a politikusok intézményi eszközök (adatigénylés ellehetetlenítése, megszólalás korlátozása, bérvisszatartás) alkalmazásával is érzékelnek politikai nyomást.

5.2.3. A reprezentáció mélységi hiánya

Magyarország a nők parlamenti arányát tekintve az EU egyik sereghajtója (26.): a 2022-es választásokon elért 14,1%-os arány az uniós átlag (33,6%, Europarl 2026)[18] kevesebb, mint fele. Ez a számamadat önmagában is kontextualizálja a kutatás eredményeit: ahol a nők eleve marginális szereplők a politikai térben, ott az erőszak normalizálódása és a strukturális kizárás mechanizmusai erősebben érvényesülnek. A token nő és a patriarchális alku mechanizmusai Magyarországon különösen dominánsak, mivel a nők politikai jelenléte sok esetben szimbolikus, amit a „kirakat-reprezentáció" logikája tart fenn: az egyedi női szereplők megjelenése elfedi a rendszerszintű egyenlőtlenségeket.

A politikai rendszer aktív ellenállást fejt ki a változással szemben: a verbális agresszió és a szexista hiteltelenítés a fennálló hatalmi rend fenntartásának eszköze, amely az autoriter működés által még inkább konzerválja a férfidominanciájú „kapuőr" struktúrákat.

Magyarország sajátossága az autoriter politikai rendszerhez kapcsolódó hipermaszkulin hatalomkoncentráció, amely az ellenzéki női politikusokkal szembeni szexista narratívákkal, a nők biológiai szerepekre redukált támogatásával, a kvóták hiányával és az intézményi hallgatással együtt erősíti a preventív kizárás mechanizmusát.

---

16 https://freedomhouse.org/country/hungary/freedom-world/2024
https://www.v-dem.net/publications/democracy-reports/

17 https://njt.hu/jogszabaly/2020-2-H1-41

18 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20260305-1

A „hallgatás struktúrája” a magyar politikai kontextus sajátos jelensége, amely a politikai lojalitást és a nemi szerepelvárásokat szorosan összekapcsolja.

5. 2. 4. A politikai polarizáció és a nemi alapú erőszak összefonódása

A magyar politikai tér mélyen polarizált, és ez a polarizáció a nemi alapú erőszak struktúráját is átjárja: az erőszak narratívái — *„hazaáruló“*, *„külföldi ügynök“*, *„Soros-bérenc“* az ellenzéki oldalon; *„báb“*, *„gazdatest“*, *„politikai katona“* a kormánypárti oldalon — a nemi alapú leértékeléssel fúzionálódnak, és így a nemi alapú erőszak elválaszthatatlanul összeolvad a politikai diskurzus általános brutalitásával.

Ez a más EU-tagállamokban is megfigyelhető tendenciájához képest Magyarországon nagyban hozzájárul a polarizációnak a kiegyenlítetlen médiaviszonyok általi való felerősítése, és az a tény, hogy a gyűlöletkeltő narratívák szervezett része a kormányzati vagy a kormányzat által fizetett vagy gerjesztett kommunikációból táplálkozik, különösen éles formát ad a jelenségnek. A kutatás eredményei azt mutatják, hogy ebben a kontextusban a nemi alapú erőszak nem kizárólag a nők politikai részvételét korlátozza, hanem a demokratikus nyilvánosságban való szerepvállalásukat hitelesítő jelenlétük hiányához is hozzájárul.

6. Kommunikáció és terjesztés

A jelen elemző országjelentés eredményei több szinten hasznosulnak: a feltárt mechanizmusok, elkövetői mintázatok és reziliencia-stratégiák hozzájárulnak a nemi alapú politikai erőszak összehasonlítható elemzéséhez, miközben a kutatás módszertani tapasztalatai — különösen az alacsony részvételi hajlandóság kezelése és a kiegészítő módszerek alkalmazása — más kontextusokban is releváns tanulságokkal szolgálnak.

Az eredmények egyben megalapozzák a nemi alapú politikai erőszak tudatosítását, a reziliencia-stratégiák képzési keretek közötti átadását, valamint a női közéleti szereplőket érő támadásokra vonatkozó a pártoktól független bejelentési és ügykezelési megközelítések és szakpolitikai ajánlások kidolgozását.

A kutatás eredményeinek kommunikációja a tudományos hitelesség megőrzése mellett a társadalmi tudatosság növelését célozza, hozzájárulva a nők elleni politikai erőszak kérdésének közgondolkodásban való megerősítéséhez és a jogi, illetve intézményi környezet fejlesztését célzó törekvések hatékonyságához, miközben minimalizálja a politikai instrumentalizálás kockázatát a választások utáni politikai kontextusban. Az eredmények képzési célú felhasználása kiemelt szerepet kap. A kommunikációs stratégia két lehetséges forgatókönyvre épül: változatlan politikai környezet esetén a hangsúly a strukturális problémák láthatóvá tételén, a reziliencia-stratégiák erősítésén és a civil, valamint szakmai hálózatok aktivizálásán marad; politikai nyitás esetén pedig lehetőség nyílik az eredmények közvetlenebb szakpolitikai hasznosítására, különös tekintettel a jogi és intézményi keretek fejlesztésére, valamint a független bejelentési és ügykezelési mechanizmusok kialakítására. Mindkét esetben alapelv, hogy a kommunikáció rendszerszintű mintázatokra épül, nem egyedi eseteket emel ki, biztosítva a résztvevők védelmét és a kutatás szakmai integritását.

7. Következtetések és ajánlások

A kutatás eredményei arra utalnak, hogy a női politikusokkal szembeni erőszak Magyarországon egy olyan intézményi és diskurzív környezetben gyökerezik, amely a politikai verseny feltételeit és a részvétel határait is aktívan alakítja. Egy hatalomkoncentrációval jellemezhető rendszerben, ahol a „gender" kérdése politikai eszközként jelenik meg, a női szereplők fokozottan ki vannak téve delegitimáló és személyes támadásoknak.

Ebben a kontextusban az erőszak nem csupán elrettentő eszközként működik, hanem a politikai tér informális szabályozásának egyik mechanizmusává válik: hozzájárul ahhoz, hogy kik, milyen feltételek mellett és milyen legitimációval vehetnek részt a közéletben.

A különböző erőszakformák — pszichológiai, online, szexuális, szimbolikus, strukturális és preventív — egymást erősítve, egymásra épülve jelennek meg, és olyan rendszert alkotnak, amely aktívan szabályozza a politikai részvétel feltételeit és határait.

A hat azonosított mechanizmus — normalizáció, perszonalizáció és depolitizáció, halmozott és több térben zajló erőszak, strukturális beágyazottság, szervezett elkövetői konfigurációk, önfenntartó spirál — nem izoláltan, hanem egymást erősítő rendszerként működik. A támadások döntő része nem a politikai tartalomra, hanem a női politikus személyére, testére, nemére és legitim jelenlétére irányul: ez a perszonalizáció és depolitizáció a politikai cselekvőképesség strukturált aláásásának eszköze.

Az erőszak jelentős része nem nyílt támadásokban, hanem kevésbé látható mechanizmusokban működik: a megszólalási lehetőségek korlátozásában, az erőforrásokhoz való hozzáférés szűkítésében, a teljesítmény relativizálásában és a hallgatásra ösztönző szervezeti normákban. Az erőszak így nemcsak reakció a női jelenlétre, hanem a politikai mező határainak szabályozására szolgáló strukturális eszköz. Ez azt jelenti, hogy az egyes elemek izolált kezelése nem elegendő: az intézményi hiányosságok fennmaradása bármely ponton lehetővé teszi a teljes rendszer újratermelődését.

Kiemelt jelentőségű, hogy maga a megszólalás lehetősége is egyenlőtlenül strukturált. A kutatás során tapasztalt hozzáférési nehézségek és visszalépések azt jelzik, hogy a nemi alapú politikai erőszakról való nyilvános beszéd önmagában is kockázatos lehet. A hallgatás ezért nem csupán módszertani korlát, hanem a jelenség szerves része.

Az interjúkutatás és a dokumentumelemzés egyaránt megerősíti, hogy egyes képviselői csoportokhoz tartozó nők hallgatása, a token nő és a patriarchális alku mechanizmusai azt jelzik: a jelenlegi rendszer a nők politikai részvételét feltételekhez köti, és e feltételek között a nemi alapú erőszak nyilvános tematizálása nem fér el. Ez a hallgatás maga is az erőszak egyik formája, amelynek következménye az elszigetelődés — a párthatárokon átívelő szolidaritás nem tud kialakulni, mert a tapasztalat megosztásának intézményi feltételei hiányoznak.

A női politikusok megküzdési stratégiái jellemzően egyéniek és informálisak: elkerülés, technikai védekezés, normalizáció, önkorlátozás. Ezek lehetővé teszik a működést, de nem változtatják meg az erőszakot újratermelő struktúrákat. A reziliencia így sok esetben alkalmazkodást jelent, nem rendszerszintű megoldást. Az egyéni megküzdés megerősítése szükséges, de önmagában nem elegendő.

A kutatás egyik legfontosabb normatív következtetése, hogy a nemi alapú politikai erőszak megtapasztalása — amely párthovatartozástól függetlenül azonosítható — elvileg alapja lehetne egy pártok feletti, a jelenséget közösen tematizáló szolidaritásnak. Ennek azonban strukturális feltételei vannak: olyan intézményi keret, amelyben a megszólalás nem jelent politikai kockázatot, és amelyben a közös érintettség felülírhatja a pártlojalitást. Ez a keret ma Magyarországon nem létezik — megteremtése az egyik legfontosabb strukturális ajánlás.

Ajánlások

1. Jogi és szakpolitikai szint

Indokolt szakmai és társadalmi vitát indítani arról, hogy a hatályos büntetőjogi, választójogi és egyéb jogvédelmi eszközök megfelelően kezelik-e a nők elleni politikai erőszak sajátos formáit, és szükség esetén milyen célzott jogszabályi vagy eljárási módosításokra van szükség. A jelenség elterjedtsége folytán indokolt a politikai kontextusra szabott iránymutatások kialakítása online támadások, reputációs erőszak koordinált kampányok tekintetében. A közszereplők bírálhatóságának fenntartása mellett világosan el kell határolni a közügyekre vonatkozó kritikát a nemi alapú zaklatástól, fenyegetéstől, szexualizáló megalázástól és más jogsértő magatartásoktól. Az Isztambuli Egyezmény ratifikálása elengedhetetlen lépés, az EU-tagállamok túlnyomó többségében már megtörtént.

2. Intézményi és parlamenti szint

Pártfüggetlen, bizalmas panaszkezelési mechanizmus létrehozása az Országgyűlésben, amely valódi jogi, pszichológiai és digitális támogatást nyújt. Transzparens, kötelező erejű adatgyűjtés a képviselőket ért erőszakos esetekről. A bizottsági összetétel és az intézményi erőforrás-elosztás rendszeres nemek szerinti ellenőrzése. A zaklatással és szexista magatartással kapcsolatos belső protokollok kialakítása és érvényesítése.

3. Pártok és politikai szervezetek

A pártoknak fel kell ismerniük saját szerepüket a probléma újratermelésében. Nem elegendő a nyilvános elítélés: belső normákra, képzésekre és vezetői felelősségvállalásra van szükség. A női politikusok támogatása nem kommunikációs, hanem szervezeti kérdés — és ez egyformán vonatkozik a kormánypárti és az ellenzéki szervezetekre.

4. Online platformok és digitális biztonság

A platformoknak aktív felelősséget kell vállalniuk a fenyegető és szexista tartalmak eltávolításában. Szükségesek gyorsreagálású támogatási rendszerek és digitális biztonsági képzések női politikusoknak és közéleti szereplőknek, különös tekintettel a kisebb erőforrásokkal rendelkező szereplőkre. A koordinált hamis profilhálózatok és az algoritmikus felerősítés kérdésével uniós és nemzeti szinteken is foglalkozni kell — a kialakult helyzet kezelése nem hárítható kizárólag az érintett politikusnőkre.

5. Képzés és közbeszéd

A nemi alapú politikai erőszak számos formája normalizált. Célzott képzésekre és érzékenyítésre van szükség politikai és médiakörnyezetben egyaránt. A közbeszéd minősége közvetlenül befolyásolja a demokratikus részvétel feltételeit. Javításának alapvető feltétele a politikai akarat megléte, de szükség van a média aktív jelenlétére és a civil társadalom támogatására a folyamat során.

6. Kutatás és felügyelet

Hosszú távú felügyeleti rendszerek kialakítása indokolt, különös figyelemmel a helyi szintre, a választási időszakokra és a politikába belépni készülő nőkre, ahol a preventív kizárás különösen erős. A jelen kutatás eredményei a nők politikai részvételi arányának keretében értelmezendők, és az EU-szintű összehasonlító elemzés tovább fogja pontosítani a magyar sajátosságok helyét az európai képben.